

GODZINA (1262) *sb f*

o oraz a jasne (w tym w a 5 r. błędne znakowanie).

sg N godzina (183). *◇ G* godziny (434). *◇ D* godzinie (3). *◇ A* godzinę (193) [*w tym: -e* (8)]. *◇ I* godziną (4). *◇ L* godzinie (130). *◇ V* godzino (4). *◇ pl N* godziny (21). *◇ G* godzin (144) [*w tym: -ń* (1)]. *◇ A* godziny (80). *◇ I* godzinami (3); -ami (2), -(a)mi (1). *◇ L* godzinach (26); -ach (19), -äch (1), -(a)ch (6); -ach : -äch *WujJud* (6 : 1). *◇ V* godziny (1). *◇ du N (cum nm)* godzinie (2) *RejKup c7v, BielKron 433*. *◇ A (cum nm)* godzinie (33) *LibLeg 10/147, FalZioł I 31a, 34a, 45a, 46c, 51b, 76b, 80d, 87b, 103b, II 4c, 19d, III [3²]a, V 39, 73, 77, 83v, 90, 97v, 101v, BibRadz Act 19/34, BielKron 263, 447, SienLek 10v, 121v, 141v, LeovPrzep E, Mącz 8b, BudNT Act 19/34, SkarŻyw 76, 455, 528, WujNT Act 19/34*. *◇ I (cum nm: trzema)* godzinoma (1) *GórnDworz S4v*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. Okres czasu wynoszący dokładnie lub w przybliżeniu dwudziestą czwartą część doby; hora *Murm, Mymer¹, Mącz, Calep; horarium Mącz; horarium spatium Cn (426) : Murm 14; Mymer¹ 3; A* przychodzi że noc dniowi równa w godzinach bywa. *FalZioł V 54; BielŻyw 135; HistAl A3; Mącz 158a; GórnDworz Cc7v; ModrzBaz 80v; Duciy* tych tho tákich vzywáią wedle potrzeby dni kilkonaście/ czáfem też y więcéy/ poczawłzy od mniéy godzin/ á do więcéy ku srodku vzywánia/ poftępując *Oczko 17; od których [Ptolomeusa i Alfonsa] Kopernik* trołzkę różny licząc 365/ godzin 6/ minut 9/ *secund 29; óny* godziny ftaczáiąc/ dzień fye zdał przyraftác. *Oczko 29v, 27v, 28; KochPhaen 20; Ale* gdy co komu miło/ Trudno wytrwác y czás máły: Godzíná tám iák rok cały. *KochPieś 25; Calep 487b; GrabowSet E.*

godzina czego (1): woleli dla godziny roskofzy márney/ ciebie Bogá fwego gniewác *SkarKaz 7a*.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (51): *Horarius. Einer* ftund lang *Yedna* godzyna długa. *Murm 14; Tamo* będzie iedna godzina w mece ciężłlá/ niżli tu na tym fwiecie fto lát *OpecŻyw 191v; BartBydg 70; FalZioł V 65v; RejKup c7v; RejWiz 137; Rzekł Ezáiafz/ áto* znamię obieray ktore chcefz s tych/ iefli fłonce dzyefięć godzin álbo fłopniow ma poftępic ná zad *BielKron 89v; tám* też lećie bywa tylko dwie godzinie nocy. *BielKron 433, 411v; Mącz 158a [2 r.], 433a; HistRzym 81v, 91v; RejPos 128; Naprzod* że o czterdzieści dniách poftu powiedacie/ á *Ireneus* o czterdzieści godzinách mowi. *WujJud 194, 194, 194v; BudNT Luc 22/59; Tuć* ia trudno powiedzieć mam/ wiele godzin z rázu/ y potym/ á iáko czás długi/ w Cieplicach siedzieć małz/ ponieważ áni ciebie/ áni twéy choroby nie znam. *Oczko 27, 9, 27v, 29v [3 r.], [41]v; Rok* ma w fobie Mieśięcy 12. *Niedziel 52. y* dzień ieden. *Dni 365. y 6. godzin. LatHar ++7, 80; WujNT 102 marg, Luc 22/59; VotSzl B3. Cf Wyrażenia, Zestawienia.*

Frazy: »co godzina« (13): Boć to lám czuię że mię pán co godzina to więcyi zatwárdzá *MurzHist Hv; BielKom F8; BielKron 210v, 309v; In* horas commutare, Co godziná to ynfzey myfli być *Mącz 239b; Oczko 9; GórnRozm A3v; ActReg 160; LatHar 27; SkarKaz 7b; VotSzl D4; PaxLiz C3v; SkarKazSej 660a.*

peryfr. »uzdy kładą na słoneczne konie godziny« = *dzień wstaje, świta* (1): GDy vzdy kładą/ ná fłoneczne konie/ Godziny: noc fkraca Switánie: á po ftronie Wfzelkiey/ światłem poślaca Niebo/ y łąkom/ hoyność ozdob wraca. *GrabowSet K4v.*

»więcej niż godzina [jest]« (1): iużci vmarl odwałfych rąk więcéy niż godzina *OpecŻyw* 152v.

»wyszła (a. przeszła), minie godzina« = *abiit hora Mącz; intervallum fit horae unius Vulg* [szyk zmienny] (6 : 1): Po obiedzie zalię nie ielć ażby fzełć godzin wyfzło. *FalZioł* V 65v; *RejKup* c7v; Nizli to wyrzékł godziná przełzłá. *Mącz* 104c, 158a; *BudNT Luc* 22/59; *WujNT Luc* 22/59; Ták żywot nálf vftáwicznie we dnie y w nocy do śmierći bieży/ áż przybieży/ ták iż co minie godziná/ to iuż godziná bliżfzy śmierći. *WysKaz* 45.

Zwroty: »godziny nie omieszkiwać« (1): A ták fie ftárác/ áby śiac conarániey/ ták ożiminę iáko y iárzynę: byle fie godziło/ tedy z tym y godziny nie omieszkiwać *GostGosp* 64.

»godziny darmo nie opuścić« [szyk zmienny] (2): gdyż on y godziny żadney nigdy dármo nie opuścił *RejPos* 347v; *KochTr* 20.

»na godziny robić« (1): Chłopi, którzy ná dzień álbo ná tegodnie y ná godziny robią [*horatim ... servientes JanStat* 1094], y którzy przez świádecznych liftów przychodzą: niech nie będą chowani w mieściéch pod winą czwórnaście grzywien. *SarnStat* 519.

»godziny strawić« (2): *KwiatKsiąż* L4; *Consumere horas multas suavissimo sermone*, Ná miłym rozmawianiu wiele godzin ftráwić. *Mącz* 433a.

»(z)liczyć, rachować godziny (a. godzinę)« [szyk zmienny] (4 : 1): *RejPs* 135; Iuż zázwdy musi fiedzyeć iáko nędznik iny/ Iuż czáfy vpátruie iuż liczy godziny. S czáfem ielć/ s czáfem fie klásć/ á nigdy wolności/ Oney fwiętey nie záżył nikt w tey omylności. *RejWiz* 91v; *RejPos* 335v; Bom vftáwicznie ráchował godziny/ A fzuwał twego miefzkánia przyczyny. *KochTr* 74; *SkarKaz* 639a.

Wyrażenia: »godzina dzienna, dnia« (2 : 2): *RejPos* 352v; *WujJud* 194; Potrzećie przebieżenie myślą krotkie wftykch godzin dziennych/ vważáiąc iáko fię ftrawiły. *LatHar* 69; Aza nie dwánaście ielć godzin dnia [*horae diei*]? *WujNT Ioann* 11/9.

»godzina nocna« (1): A niektorzy z nich czterdzieści godzin dziennych y nocnych w dzień fwoy policzáią. *WujJud* 194.

»poł godziny« = *semihora Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calep* (7): *Murm* 14; *Mymer¹* 5; *BartBydg* 141b [2 r.]; *Semihora, Półgodziny. Mącz* 381d, 158a; *Calep* 965b.

»połtory (a. półtorej) godziny« = *sesquihora Murm, BartBydg, Mącz, Calep* (5): *Sesquihora. Anderhalb ftuⁿd Poltori godziny Murm* 14; *BartBydg* 142b; *Mącz* 158a, 389d; *Sesquihora – Półtorei godzini. Calep* 975a.

praw. »uroczyste godziny« = *czas dwudziestu czterech godzin po zabójstwie* (1): Czás on przyfzedł/ ktore^go toż mężoboyftwo co pirwey dla czáfu vroczyftych godzin [*solennium horarum*] główne było/ to iuż w ten czás niegłowne. *ModrzBaz* 80v.

Zestawienia: »dwanaście godzin« (3): A záli nie dwanaście godzin ielć przez dzień [*bibl. Ioann* 11/9] *OpecŻyw* 67 [*przekład tego samego tekstu*] *RejPos* 352v; *WujNT Ioann* 11/9.

»cztery i (a) dwadzieścia (a. dwadzieścią czterzy) godzin« (5): *KwiatKsiąż* P4v; A przetoż rządny Człowiek/ we Dwudziestu czterech godzin/ ten fobie ma zwyczaj vftáwici Ośm godzin fópác/ Ośm prácowác/ á ośm ná flufbę Bożą obroćić. *SienLek* 10; *Dies civilis, Cás do obrócenia słońcá/ to yeft/ Cztery y dwádziesią [!] godzin. Noc y dzień wefpólek Mącz* 88a; *ModrzBaz* 80, 80v.

Szeregi: »godzina abo i chwila« (1): Dziękuję tobie/ że co godziná ábo y chwilá nie przeftáiesz dobrodzieyftw twoich ná mię wylewać *LatHar* 27.

»godzina i (a) czas« (2): *KwiatKsiąż* L4v; A ponieważ w tem prawie [...] ták fię wiele rozności zámyka/ y olob zá ieden wvftępek iednákim obyczáiem od roznych vczyniony/ nie iednáko płácących/ y godzin á czálow [*horarum ac temporum*] ku poimániu poftánowionych *ModrzBaz* 81.

α. *W funkcji przysłówka* (327) :

»godzinę« (101): á leżec tak na łożu godzinę albo trzy *FalZioł* V 94, V 2, 65; *LibMal* 1544/87v; *RejWiz* 141 v; *SienLek* 76v; Więcz w. m. ták fłábo o twym rozumie dzierżyfz/ iżbyś niemiał mocz/ godzinę/ y kilka o ktoreykolwiek/ chocia bláhey rzeczy/ mowić? *GórnDworz* K5v; *Oczko* 18v, 27v; Bili fię záś godzinę/ áż Fricz był rániony *StryjKron* 642; Nieradbym fię tu dármu y godziny báwił. *WyprPl* B2v.

~ *godzinę czego* (3): A ták według dálekości thych fłopniow fńádnie byc może ziemiá rozmierzóná ná mile/ ná ftáiánie/ y ná fázienie álbo fłopnie/ w iednę milę poczytáiac dwie godzinie wolnego chodu. *BielKron* 263, 280; *Mille passus*/ Tyfiác Kroków przinoši/ málem czini godzinę drógi. *Mącz* 221c.

godzinę przed czym (12): á to mařz czinić godzinę przed zimniczą. *FalZioł* I 26b; á na drugá nocz tha wodka w oczy ma byc puřczána przed fpaniem dwie godzinie *FalZioł* II 19d, I 19d, 115b, V 19a, 69, 90; á day tego co złoty záważy zieřc temu kogo Czwartaczká nádchodži: á wřákże przed tym dwie godzinie niř go nápadnie. *SienLek* 141v; godzinę przed zachodem/ trořkę hoyniéy niř był obiad/ wieczérzác *Oczko* 28, 28, 34v, 35.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (77): *OpecŻyw* 99v; *ForCnR* C4; warz dwie godzinie w wodzie/ tak iżby kljowatořc z onego náfienia była *FalZioł* V 39; Wezmi fñop niemały fypowych latorořli/ á vwarz ie/ Potym włoż do wanny/ á parz fię w nich kielo godzin *FalZioł* V 92, I 19d [2 r.], V 2, 40, 69; *BielŻyw* 123; *GlabGad* F4v; Takieř zimie noci bywaią barzo wielkie y ciemne tak iż pogodnego czáfu ledwy iednę godzinę trochę fłoncza widaią j to bliřko nad ziemią. *MiechGlab* *4; Mamić mowić fyla godzin *RejKup* c7v; Thákże to niemogłiřcie iedney godziny zemną czuć? *Leop Matth* 26/40 [przekład tego samego tekstu *OpecŻyw* 99v, *Leop Mar* 14/37, *BibRadz Mar* 14/37, *LatHar* 692, 707, *WujNT Matth* 26/40, *Mar* 14/37], *Eccli* 12/14, *Mar* 14/37; *BibRadz Mar* 14/37; Iedenzeřmy tám dźiw widźieli nawięřczy ná morzu [...]/ morze kthore v Wenecyey według fwego przyrodzenia fzeřc godzin ginie á fzeřc godzin rořcie w iednę miáre/ ále tám czterzy godziny rořcie á ořm godzin ginie *BielKron* 452, 263, 280, 420, 447; *KwiatKsiąż* P4v; *SienLek* 10, 11, 107, 125, 127v, 141v; *LeovPrzep* E; *GórnDworz* S6v; *HistRzym* 62; *RejPos* 59; *BudNT Matth* 20/12; Tá ftrzelbá pięc godzin w noc prawie ftrářzna trwáłá. *StryjWjaz* C; *CzechRozm* 2; *ModrzBaz* 85; *Oczko* 27 [2 r.], 27v, 28, 34v, 35; *SkarŻyw* 168, 309, 455; *StryjKron* 340, 497, 642, 647; W niektorych kořciolách bywaią modlitwy bez řadnego przeřtánia 40. godzin przed nářwięřczym Sákrámentem *ReszList* 164; *WerGořc* 247; *ArtKanc* E4; *ActReg* 29; *LatHar* 511, 692, 707; *WujNT Matth* 20/12, 26/40, *Mar* 14/37; *KmitaSpit* B2v; Kátholicka łáfkáwořc cztery im látá do vpámieřtánia náznáczylá: iedno žeby mową fwoiá ludzi nie záražáli. A oni y czterzech godzin z fwoim okrućieřstwem nie czekáli *SkarKazSej* 688a; *SzarzRyt* C4v, D4. *Cf Wyrażenia, Zestawienie.*

Wyrażenia: »całą godzinę« (4): á wley ocztu/ y rożanego oleyku trochę/ pothym ogol głowę á nacieray tym czałą godzinę mocno *FalZioł* V 91v, V 113v [2 r.]; *BielKron* [332²].

»czwierć godziny« (1): Też zafie barzo rychło po zoftawieniu vrina nie ma być oglądana, ale ma przinamniey czwierć godziny poftać *FalZioł* V 2.

»dłużey godziny« (1): dłużey godziny á nawięczy dwu godzin niema ftać [*uryna*] abowiem barwę traci y włytyka fie odmienia. *FalZioł* V 2.

»małą godzinę« (1): ijżefcie vmrzetz femną chcieli/ a teráz oto malé godziny czuciefcie femną niemogli. *OpecŻyw* 100.

»poł godziny« (5): Sápi/ Chrapye/ á káfzle/ ná brzuch łobyie pluie/ A gdy kęs w gębę włoży/ puł godziny żuie. *RejWiz* 93; *PaprPan* H; *Oczko* 28; *SkarŻyw* 598; A Gdy otworzył śiodmą pieczęć/ sftało fie milczenie ná niebie/ iákoby puł godziny [*quasi media hora*]. *WujNT Apoc* 8/1.

»godzin(y) połtory« [*szyk 3 : 1*] (4): Walká ftała blińko pułtory godziny *BielKron* 308; *SienLek* 10v; piérwéy ráno niech godzin półtory śiedzi *Oczko* 27, 28.

Zestawienie: »cztery a dwadzieścia godzin« = *dobę* (1): GOrące Práwo gdy kogo zá świeżá poimáią/ zwłáfzczá ná Mężoboyłtwie á gwałćie/ trwa cztery á dwádzieściá godzin. *GroicPorz* m4.

Szereg: »nie jednej godziny ani dnia jednego« (1): Pytánie moje nie ieft iedney godziny/ áni podobno dnia iedne⁸⁰ *CzechRozm* 2. ~

»godziną« (3): Ták żywot náłz wftáwicznie we dnie y w nocy do śmierći bieży/ áż przybieży/ ták iż co minie godziná/ to iuż godziną bliższy śmierći. *WysKaz* 45.

~ *godziną przed kim, przed czym* [*zawsze z liczebnikiem*] (2): Też fok babczany/ mały babki/ z miodem pitym dany dwiema gogodzinami [!] przed quartaná ciepło wypić/ dziwną á niepośpolithą ma mocz naprzeciw quartanie. *FalZioł* V 89v; dozwołił mu pan Krákowłki z ołtátniego noclegu trzemá godzinomá przed łobą wyiechác. *GórnDworz* S4v. ~

Wyrażenia przyimkowe: »do godziny« (1): Czas potym iáko śnieg táie: ánimulże téż ludzkie do godziny nie trwáć *JanNKar* A3.

~ *W połączeniu z liczebnikiem* (3): tám rádźili [*cesarz z kurfirstami*] y namowy czynili áż do 23. godzin *BielKron* [332³], *RejPos* 315v. Cf *Zestawienie*.

Zestawienie: »do czterzech i do dwudziestu godzin« = *w ciągu doby* (1): nie przydzielili k łobie on zachwyczony do cztherzech y do dwudziestu godzin iuż daley niemałz żadney nadzieie żywota. *GlabGad* F5. ~

»na godzinę« = *ad horam Vulg* (8): *Leop* 2. *Cor* 7/8; Sukná kthore śniey działáią/ kiedy fie czym łpluńka álbo zmáże do ognia ie kładá ná godzinę/ wnet fie zmázy wypráwią *BielKron* 269; *Calep* 488a.

~ *na godzinę przed czym* (1): Ledwie mię ná godzinę przed świtánini [!] łwymi Sen leniwy oblápił łkrzydły czárnáwymi. *KochTr* 20.

W połączeniu z liczebnikiem (4): Napierwey Kápitulny łługá będzie dzwonił ná trzy godziny w onym zámknieniu ná młzą do káplice *BielKron* 234v, 419v; *Pugnatum amplius duabus horis est*. Dłużey niż na dwie godzinie bitwę mieli. *Mącz* 8b; *BudNT Act* 19/34. ~

»o [ile] godzin« (4): á dźierz ią w nim o dwie godzinie *SienLek* 121v.

~ o godzinę po czym (1): yakobi o dwiegodzynie po smierczy Machomethowey 9.4.7. latha Mieliiacza Augušta try noczi do łamego dnia miedzi sobą łmieffawłzi łye bytwe miely. *LibLeg* 10/147.

Wyrażenia: »o czwierć godziny« (1): á lice pomáżełz oną máścią/ á niechalz ták o czwierć godziny *SienLek* 80.

»o poł godziny« (1): sftáło łie ielt milczenie ná niebie o poł godziny. *RejAp* 70v. ~

»od godziny« (1): Bo im iuż od godziny łeb łie z źimna ieży. *RejFig* Cc4v.

»po godzinie« (28): Zafię gdyby łie wrzedzienicza na czele vkażała/ thedy vpułciwłzy medijany pierwey/ potym po godzinie z pod ięzyczá ma być krew vpułczóna. *FalZioł* V 67, I 124d, V 9v, 73; *RejKup* Cv, e8v, g6v, H; *RejAp* 89; Potym po godzinie okrzepiwlzy łie włtał y rzekł *HistRzym* 127; *Oczko* 27v; *SkarŻyw* 436; *LatHar* 720.

~ W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (15): Pathym [!] po trzech godzynach vkażal mu łzye papyełch barzo mylye *PowUrb* +3; wziął konewkę z żywym łrebrem mniemaiącz iżeby było wino, wypił ie, A po dwu godzin wyłzło z niego na miedniczę, á on żyw zołtał. *FalZioł* III 35c, I 46d, V 2, 97; *BibRadz Act* 5/7; *SienLek* 10v, 60v; bo ktoby ie [wody siarczane] dáleko wiéść/ á po godzinách kilku vżywác chciał/ trudno ie ták obwárowác może/ áby nie wietrzály *Oczko* 21, 11v; *SkarŻyw* 311; *WujNT Act* 5/7. Cf Wyrażenia, Zestawienie.

Wyrażenia: »po czwierci godziny« (1): poczwierci godziny włóż palecz w gardło, abowiem wraczanie wnetki przydzie *FalZioł* III 38d.

»po poł godziny« (1): y łiedzenie ták w ónéy wánnie nárzádzić/ iákoby nie rázem w wodzie łye zátapiał/ ale połtawłzy/ potym łiadł [...]/ po półgodziny po łzyię łye ochynął. *Oczko* 26.

Zestawienie: »po dwudziestu czterech godzinach« = po upływie doby (1): A ono co ielt/ co o czáśie ktory po dwudziestu czterech godzinách [de tempore XXIII horas] náłtępuie przydawáią? *ModrzBaz* 80v. ~

»przed [ilu] godzinami« (1): gdy dziewiątego miełiáćá łyná łwego porodzić ma/ á gdy náđchodzi rodzenie przed dwiemá ábo trzemi godzinámi [ante horas duas vel tres Vulg] gdy żywot iey bolełci ogárná/ á gdy iuż płod wychodzi/ tedy y ná ten czás namniey nie przełtawáią. *BudBib* 4.Esdr 16/39.

»przez godzinę« (47): *FalZioł* I 27b, V 75; Niebo było otworzone dłużej á niłłi łres godzinę. *KrowObr* Ss4; Tám/ gdy iuż pácient łres godzinę odpoczywáiąć łobie wypije/ chodźić y łobą chwiać mocno łowinien *Oczko* 20v.

~ przez godzinę przed czym (1): gdy będziełz w thim maczał gębkę á na żywot łrzykładać łres czwierć godziny łred iedzeniem. *FalZioł* I 62a.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (39): *OpecŻyw* 141; á potym łie łrzyodziáć y łocić czo nabarłzey łres kielko łgodzin. *FalZioł* V 73, I 72c, 76b, 87b [2 r.], 91c, 112a (16); *MurzHist* D; *Leop Tob* 12/22; *BibRadz* 4.Esdr 4/24, Act 19/34; *SienLek* 151; Iusto praelio per quatuor pugnatum est, Męźnie łobie z obu łtron łres łztery łgodzini łpoczynáli *Mqcz* 179b; ielzće go záwiesić zá iednę rękę á v iedney łogi wielki kámięń vwiázáć j ták łres łdwie łgodzinie łtrzymáć kázáli. *SkarŻyw* 76, 136, 151, 528; *LatHar* 259, 320 [2 r.], 543; *WujNT Act* 19/34. Cf Wyrażenia, Zestawienie, Szereg.

Wyrażenia: »przez całą godzinę« [szyk 4 : 1] (5): potym weźmi łpłółynu [!] albo łoku ic⁸⁰ [!]/ a vtemporuy gi łzemi łrzeczámı łprzerzeczonemi łres łczáłą łgodzine. *FalZioł* V 115v; *GroicPorz* nv,

ov; A skoro ten Papielz vmárł/ izali nieftáło othworzone niebo dłużey aniíflli przez godzinę całą?
KrowObr 38v; *LatHar* 259.

»przez czwierć godziny« (3): pierwey warz imbir z gwoździki we dwu kwart wina białego przez czwierć godziny *FalZioł* V 95, I 62a, V 19c.

»przez pułtory godziny« (1): ażetam siedzieli przez pułtory godziny *ActReg* 11.

Zestawienie: »przez godzin dwadzieścia i czterzy« = *przez dobę* [szyk 1 : 1] (2): nie ieżdżą ná tym zwierzu [reniferze]/ ále kiedy go w lánie záprzegą przez dwádzieściá y cztherzy godzin vbieży ná nim trzydzieści mil Niemieckich. *BielKron* 295; *SkarKaz* 578a.

Szereg: »przez niektory czas albo przez kilka godzin« (1): ábyfmy sie w tych rzeczách ktore chwale Bożey fluzą/ przez niektory čás albo przez kilká godzin obieráli. *KuczbKat* 295. ~

»w godzinę« (44): KToby fię chciał przypátrzyć pilnie świátu temu/ Może go wnet przyrownác kwiátu odmiennemu Ktory poránu telko ma málo piękności/ Iák ij vfczkniesz w godzinę pátrz w nim odmienności. *CzahTr* C4.

~ *w godzinę przed czym* (18): á tak fie the⁶⁰ firopu napijay poranu y wieczor/ przed wieczera w dwie godzinie. *FalZioł* I 31a; y pulfi v rák też maż namazać/ á to przed tym w godzinę niżli ta niemocz przydzie. *FalZioł* I 68a; thym obyczaiem namażelz ciepło grzbiet albo pulfi vrák y vnog w godzinę przed febrą. *FalZioł* I 128a, I 45a, 51b, 80d, 103b [2 r.], 151d (18).

w godzinę po czym (19): maż to czynić przed iedzeniem kielko razow/ zafię po iedzeniu w fzełć godzin także, y po wieczeri zafię w fzełć godzin *FalZioł* V 91, I 6b, 46c, III 3e, 15c, 33d (15); niechayże tedy obiad ie w godzin pięć/ álbo fzełć po wzięciu *Oczko* 20v, 28 [2 r.]; *LatHar* [544].

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (39): kthora niemocz iefth barzo zla/ tak yfz wedwudziełtu godzin vmarza człowieka *FalZioł* I 22d; á potym fie nie trzeba pocić/ ani na wiatr wychodzić, Iełć w fzełć godzin. *FalZioł* V 83v, I 6b, 31a, 45a, 46c, 51b (31); *Oczko* 20v, 28 [2 r.]; *LatHar* [544]. Cf *Wyrażenia*, *Zestawienie*.

Wyrażenia: »w czwierć godziny« (2): á potakowym naporzeniu w czwierć godziny otarłfzy y ofuflzawfzi miełtca mokre/ mazać zawfze p.zerzeczonemi [!] oleyki [...] Dymiona/ biodri/ krzyże *FalZioł* V 19c, V 27v.

»w poł godziny« (1): Też Lektwarz vczyniony z pigwow [...] Iełt barzo dobry naprzeciw kakdey [!] bieguncze/ przed obiadem w poł godziny wzięty *FalZioł* III 13c.

Zestawienie: »w godzin cztery i dwadzieścia« = *przez okres doby* (1): Iednak w prawdzie/ dziewięć iefł fpher/ tho iefł okręgow niebieskich/ ktore fie zawfze nad nami w godzin cztery y dwadziełcia/ to iefł przez ieden dzień/ w około obraczią. *KłosAlg* A4. ~

»w godzinie« (33): Bo drugiego łczáwka [!] minie Czafem rychley nyż wgodzinie. *RejKup* D; *RejWiz* 49v, 50, 107, 189; Pothym pochwili iákoby w godzinie [*intervallo facto quasi horae unius*]/ drugi iákiś twierdził to/ mowiac *Leop Luc* 22/59; *RejPos* 24; Przecżże fie pyfznią ty nádęte świnię/ Gdyż ich tá buyność przeminie w godzinie. *RejZwierc* 218v, 221; tak iżby przetię po téy trofze/ náznáczóną dniówi miárę/ w godzinie/ á nádáléy w pułtoru wypil *Oczko* 20; Siłá Bóg może wywrócić w godzinie *KochPieś* 42, 16, 49.

~ w godzinie po czym (5): Często kroć zwieczora [...] w oczy wpułczona/ y w zarań po łpaniu w godzinie/ bielmo z oczu łpada *FalZioł* I 19d, V 5, 38, 111v; W godzinie po thym/ ábo troche pozniey/ po obiedzie [...] przyiechał *GórnDworz* Ee.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (10): A pothym w kielko godzinach z theyże ręki gdzie kłocie: drugi raz zaciąg Medijanę *FalZioł* V 5; A przeto w iedney godzinie vpádną ná nię plagi iey/ łmierz/ y nárzekánie *RejAp* 149, 144, 151v, 153, 182; *RejPos* 264; *RejZwierc* 147v; żywot náłz przypodobány iest do báńki ná wodzie [...]: przypodoba gi też kwiáteczkowi polnemu/ ktory w iedney godzinie kwitnac bywa záfię vřchlým. *Phil* H3; *KołakCath* Cv.

W przeciwstawieniach: »w godzinie... (w, przez) rok (3), długi czas, dzień« (5): Bo łubi wroćić w godzinie Więć ledwy w rok/ czáfem zginie *RejRozpr* H; *RejKup* dd6; Choć w roskolřzach po myłli długi czás buiáli/ Ale márnie w godzinie obá gárdło dáli. *RejWiz* 131; Bogacz s łługámi káždy łie dzień ładzi/ Vbołřzy wřzytko w godzinie rozřřadzi. *RejZwierc* 226v; Coby tego drugi miał/ práwie przez cály Rok/ To ia wřzytko w godzinie/ wetkam w ieden łwoy bok. *PaxLiz* C4.

Wyrażenie: »w maluckiej godzinie« (1): Pátrrze co mu łie sřtáło w máłudzkiej godzinie *RejWiz* 126. ~

»z godzinę« (40): Też woda w kthorey po wre z godzine [!] ten łmolnik długi/ też oddala łwiętego walantego niemocz *FalZioł* I 10a; warz to drzewko zbobrowym łtroiem/ z opichem / z łzałwiją/ w łłoney wodzie z godzinę dobrą *FalZioł* I 17a; Iedno zgodzinę ma ona pani tak nad onym garnčem łiedzieć *FalZioł* V 26v, I 2b, 11d, 25c, 26d, 76c (16); *SienLek* 168v.

~ z godzinę przed czym (5): pomażelř puli v rąk j vnog przed febrą z godzinę *FalZioł* I 24a, I 49c, V 70; Ale z godzinę przed biegáním/ day mu przygářińie ieczmienia *SienLek* 189, 141 v.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (21): wktory łok włóż ty figi/ iżby tak po łtały łkilko godzin *FalZioł* I 7d; Tak we łtułtołci/ rozmoczywřzi w tym bawełnę, á poniechać ze thrzy godziny na miełtczu. *FalZioł* V 19d, I 34a, 45d, V 70, 74v, 88v; przyłóż mu ze dwánałcie godźin/ thedy mu odwilgnie *SienLek* 167v. Cf Wyrażenie.

Wyrażenie: »z poł godziny« (13): Pothym ma nad thym człowiek łiedzieć parząc zadek z poł godziny rano y wieczor *FalZioł* V 93, I 49c, [115²]d, 145c, V 27v, 38v, 65, 92v; *SienLek* 141v, 172; Owa tego łámenthu było s puł godziny *GórnDworz* S7 [*idem*] *WerGość* 249; A gdy tam byli zpułgodziny Hetmanowi zdało się to dłuogo *ActReg* 58. ~

»za godzinę« = przez godzinę (11): A ták tám Pan káždy łacwie łwoy dochod/ zá godzinę zá dwie/ obráchuie/ by miał y łto tyłięcy intraty *GostGosp* 4.

~ W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (8). *GórnDworz* Y2v; Ciełlá łie zádziwowawřzy coby to miał być zá domek coby gi zá kilká godzin zbudowác miał/ łzedł pothym ná czás náznáczony do Cefářiá. *RejZwierc* 169v; Przeto Rzymiánie ná on czás vřtáwę mieli w ciągnieniu z wołkiem/ iż iedno zá pięć godźin 20004. krokow wielkich vřchodźili ná dzień letni/ także y łezdni. *BielSpr* 6v, 10, 15v; *RejPosWstaw* [143³]; radby był zá iednę godzinę wřzytkiego co łam vmiał/ onych náuczyl. *NiemObr* 87. Cf Wyrażenie.

W przeciwstawieniach: »za godzinę ... za rok, za dzień« (2): Bo łichy/ łkromny/ á rozwaźny człowiek więcey łpráwić y połtánowić może oną nadobną á vkládną łkromnołcią łwą zá godzinę/ niźli

pirchálec zá cály dzień *RejZwierc* 139v; Wízytko krotkiemi łowy co trzebá rołpráwią/ A więcey zá godzinę niż tu zá rok łpráwią. *RejZwierc* 251v.

Wyrażenie: »za czwierzć godziny« (1): Momento horae arsura omnia, zá czwierzć godziny wízítko fplonie. *Mącz* 230b.

Szereg: »za dzień, za godzinę« (1): ile ich przywiedli Apoštołowie Duchem Páná Kryftułowym obdárzeni zá ieden dzyeń/ owłzem zá iedną godzinę/ ku wierze Páná kryftułowey. *RejPosWstaw* [143²]. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*]. ~

»za [ile] godzin [po czym]« = *po upływie godzin* (2): Reubarbarum pieczone czo półtori dragmy waży/ łtarłfzy na proch: day wypić z babczaną á mleczową wodką po ranu/ á nie ielć po nim za pięć godzin *FalZioł* V 86, I 50b.

2. *Określony moment doby; termin w granicach doby; hora Mącz, Cn (242)*: Horoscopus etiam, Nieyáki ínstrument który godziny známienuye y vkázuye. [...] ut Vasa horoscopa, Gdzie fie godziny dowieduyemy. *Mącz* 158a; *RejPos* 242v [2 r.]; Sciatheras – Inłstrument gwiazdarski ktori zczienia godzini y wiatr pokafuię. *Calep* 953b; *LatHar* 2; Pytał fię tedy od nich godziny [interrogabat ergo horam ab eis]/ ktorey mu fię polepłfzyło. *WujNT Ioann* 4/52 [*przekład tego samego tekstu RejPos* 242v], s. 121 *marg*, *Ioann* 4/53, s. 380 *marg*, 407, Yyyyy3v; ZA złým zwyczáiem to w obyczay wełzó/ iż Sędziowie nie máiąc różności ná czáły y rozdźielenie godzin [sine temporum et horarum differentia *JanStat* 489]/ łády odpráwowáli: zkąd wiele ich ináčzý do łpraw odpráwowánia nie przychodźili/ iedno po obiedzie nápełnieni y vpići *SarnStat* 785.

godzina czego (6): KVr albo Kogut ielth ptak domowy [...] czuiące pociefza kiedy godziny dnia przyłzle⁸⁰ łpiewaniem przepowiada. *FalZioł* IV 18d; *WujJud* 187; y ten był záwłze zwyczáy kołciołá Boże⁸⁰/ ktory od poczátku miał pewne godziny modlitw *WujNT* 26, 407 *marg*, 439 *marg*, Yyyyy3v.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (23): i miełzkali przyniem przes onto dzień/ a godzina była iakoby dziełsiątá [hora autem erat quasi decima]. *MurzNT Ioann* 1/39 [*przekład tego samego tekstu Leop, RejPos* 274, *BudNT, WujNT*]; *Leop Ioann* 1/39; *RejPos* 274; *BudNT Ioann* 1/39, *Mar* 15/25; W Czás dziewiątey ná Krzyżu Pan łkonał godziny *LatHar* 310; Tę godzinę trzećią v Márká ś. łzeroko brác potrzebá we dniu ná cztery częłści v Zydow rozdzielonjm *LatHar* 712 *marg*, 712, 713, 726, 734; A był dzień przygotowánia Pálchy/ godziná iakoby łzołta [hora quasi sexta] (*marg*) To ielć o południu, licząc od włchodu słoncá. Bo ták w pífmie S. godziny liczą. (-) *WujNT Ioann* 19/14, *Mar* 15/25, 33, *Ioann* 1/39, s. 440. Cf »jest o [którejs] godzinie«, »godzina [któraś] na dzień«.

W połączeniu z liczebnikiem głównym (5): A gdy iułz trzy godziny ná dzień práwie było/ A Phebus twarz vkazał złotą łwieąc miło/ Mołkiewłkie wołfká Iwan Celádin łzykował *StryjKron* 742, 602; *GrabowSet* Dv; Iáko gdy vderzy Zegar cztery godziny/ iułz ná piątą mierzy. Y iułz mowią/ o piątey/ bo ná piątą robi *KlonWor* [80]; *WujNT* 439.

Frazy: »o ktorej godzinie (jest, może być), ktora jest godzina« = *quota est hora Mącz* (4 : 1): Quota est hora, Która yełt godziná/ álbo o ktorey godzinie może być. *Mącz* 344c, 147b, 158a; STAñ ku słoncú/ á rozdźiew gębę/ pánie Sláłá/ A iułz niebęđziem łzukác ínłzego kompáłá: Bo ten nos/ coć to gęby iułz ledwe nie minie/ Ná zębách nam okaże/ o ktorey godzinie. *KochFr* 38.

»jest o [którejs] godzinie« = *jest któraś godzina* (3): á było iákoby o fzołtey godzinie [*hora erat quasi sexta*]. (*marg*) To iefth/ iákoby práwie o południu. (-) *BibRadz Ioann* 4/6; *WujNT Luc* 23/44, *Ioann* 4/6.

Zwroty: »naznaczyć godzinę; godzina naznaczona« (1; 1): żeby pewnego dnia s pośrzodku siebie poły wypráwili náznaczywły godzinę/ á gdzieby fie s łobą łpołem połłowie ták s they iáko y z owey łtrony ziecháli *Phil* C3; Oto małz/ iefzcze zá Apołtołow/ pewne godziny ná modlitwę náznaczone *WujNT* 407.

»godzinę postanowić« (1): iefłize pewne godziny ku ćwiczeniu ciełefnemu/ y ku wyzwolonym naukam połtanowią. *KwiatKsiąż* N4.

Wyrażenia: »godzina [któraś] na dzień« = *hora diei Vulg, PolAnt* [szyk 5 : 1] (6): *BudNT Act* 2/15; *StryjKron* 602, 742; Godziná pierwfza ná dzień v Zydow byłá/ która v nas ná pułzegárzu fzołta przed południem. *WujNT* 121, *Act* 2/15; Bo kiedy ięzykámí różnemi mówili/ Inłzy to rozumieli/ iżby fię popili. Piotr powię: iż to trzecia ná dzień iefł godziná/ Anifmy fię popili *SiebRozmyśl* K3.

»godzina nocna, nocy« (2 : 1): Krolewfkiego kurá zábił: W którym sie on bárzo kochał/ Iż mu godziny nocne piál. *BierEz* G2v, H3v; Przetoteż rzeczón iefł poeł dniow kthory godziny noczy rozlicza *FalZioł* IV 18d.

»obstalowana [= *określona*] godzina« (1): A będą włyfłtki rzeczy pozytecznie łprawowany [...] yełłize każdego dnia obłtalowane godziny ku pímmam przidamy *KwiatKsiąż* L3v.

Szeregi: »czas, (i, abo) godzina« (6): iż Sędzia pyta od Swiádkow/ mieyfłcá/ czáfú/ godziny/ kiedy łye tá łprawá dżiálá o ktorey świádczy *GroicPorz* x3v; *WujJud* 187 [2 r.]; *WujJudConf* 186v; *WujNT* 439; *SarnStat* 776.

»dzień i godzina« (3): *MetrKor* 26/62; powiedz mi rok/ dzień/ y godzinę národzenia krolá mego. *HistAl* A3; *ReszHoz* 118.

W przen (1) : Godżiny złotowłofe iuż dzień poczynały. *KmitaSpit* B2.

α. *W funkcji przysłówka*: »godziny« [zawsze z *przydawką*] (53) : włóżyli ie w grob ołtátney godżiny *ArtKanc* D10v; *WujNT* 84.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (27): Iezu ktyrys [!] godziny dziewiáthey na krzyżu vmieraiący ducha twego oyczu zaleczał. łmi. fie nad nami. *TarDuch* C6v; *WróbŻołt* pp7 [2 r.]; *BudNT Act* 10/31 [30]; łzedł z wefelem ná śmierć naiemnik ołtátney y iedenałtey godziny powołány *SkarŻyw* 127, 393; *ArtKanc* D9v [2 r.], D10, D11v, D12v; Poránu práwi/ godziny trzeciej/ fzołtey/ dziewiátey/ wieczor y o pułnocy porządnie Płálterz łpiewály. *WujNT* 440, *Mar* 15/34, *Ioann* 4/52. *Cf Wyrażenia*.

Wyrażenia: »jednej [= *tej samej*] godziny« (8): Iedney godziny Mnifzy idą łpác/ iedney godziny włtawáią? iedney godziny łiedzą? iedney godziny chodzą? iedney godziny iedzą? iedney godziny piją? *KrowObr* 140, 140 *marg*, Ss3y.

»[którejs] godziny na dzień« [szyk 5 : 4] (9): Mowią tu niektorzy nábożni/ iij gdy náfs mily zbawiciél/ tako iawnie vkázán žydom/ bylo iákoby trzecie godziny na dzień *OpecŻyw* 131v, 49, 175; *PatKaz* III 142; *WróbŻołt* pp7 [2 r.]; Ná dzień pierwfzey godziny/ Iezus był prowádzón/ przed Piłatá łędżiego *ArtKanc* D11, D11, D12v.

»[którejs] godziny w noc« (4): Ilich tydzień przed godi therałz mynąłimy znyedzielye naponyedzialek wthorey albo trzeczyey godziny wnocz wlyafi do fkyepu *LibMal* 1552/166v, 1554/194 [2 r.], 194v.

»pewnych godzin« (4): *KwiatKsiąz* Gv; Certis horis pestifer calor remeat, Pewnych sie godzin ciężka gorącość wraca. *Mącz* 217b; Ktemu też obrzędy kościelne obchodzić/ y pewnych godzin [horis statutis] modlitwy ktore *Canonicę pręces* zową mowić/ niemoże być właśnie kánonikow ábo fzkoláftykow vrzędem názwano. *ModrzBaz* 131v; *SarnStat* 785.

»godziny postanowionej, naznaczonej« [szyk 1 : 1] (1 : 1): także też młodzienczykowie ktorzi dla słuźnych przyczyn [!] [...] maluczko opuściwfy nauk wyzwolonych ćwiczenia/ zaś fię poftanowionych godzin ku zwykłym naukom z ochotnym wefelim (bes napominania) zwracayą *KwiatKsiąz* B2v; Názáiutrz tedy/ przyfzedłem tylko ze cztyrmá towarzyszyow do gołpody Pána Chyckiego/ godziny nánázczoney *NiemObr* 25.

»tej godziny« (5): *SkarŻyw* 393 [3 r.]; Tey godziny ktorey mi rzekł: Idź/ fyn twoy życie: ożył fyn moy. *SkarKaz* 421b, 420a.

Szeregi: »czasu i (albo) godziny« (3): áby Furmáni folni [...] gdzie sie im będzie zdáło czáfu fwégo y godziny zwyczáynéy [diebus et horis consuetis *JanStat* 58]/ [...] przedawáli *SarnStat* 386 [*idem* 928]; chcemy: áby pewnych czáfów álbo godzin [certis temporibus sive horibus *JanStat* 489]/ y słuźnym wważeniém vmyfłu fady były odpráwowané y záchowané *SarnStat* 785, 928.

»dnia i godziny« (1): ále kiedy y ktorego dnia y godziny/ á kto ták dwornie á niepotrzebnie wyliczyć może? *SkarJedn* 98. [Ponadto przy innym szeregu 2 r.].

»roku, godziny« (2): Toż mowiem o S. Pietrze/ kiedy/ ktorego dnia/ roku/ godziny do Rzymá przyfzedł *SkarJedn* 99, 99.

β. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłowka (122) :

»do godziny« [zawsze z przydawką] (24):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (21): *PowUrb* +3; *PatKaz* III 142v [2 r.]; iz może przyfzle rzeczy przepowiadać pewnych czáfow/ to ieft od flończa wíchodu aż do fzołtej godziny przed pełnią *FalZioł* IV 50d; *BielŻyw* 114; *HistAl* K7; *BudNT* *Luc* 23/44; *LatHar* 701, 713, 726; *WujNT* *Matth* 27/45, *Mar* 15/33, *Luc* 23/44; W Krákówkim zamku/ [...] áby poránu *iudicia* ták *causarum officij, quàm iudicij* fádzoné były *secundum Statuta*, do dwudzieftu iednéy godziny/ poczáwfy poránu. *SarnStat* 527; y áby nápotym Sędziowie [...] od poránku aż do godziny dziewiątéy [ad horam nonam *JanStat* 489]/ to ieft/ do południá ná wfzytkich fpráwach íadáli *SarnStat* 785, 786 [2 r.], 805. Cf *Wyrażenia*.

Wyrażenia: »do [którejs] godziny na dzień, dziennej« (1 : 1): iz poczęwłfy od zaraniá/ aż do trzecie godziny na dzień wftawicznie na modlitwie była. *OpecŻyw* 2v; tedy sie sftála ciemność práwie aż do oftátniey godziny dzienney *HistAl* A6v.

»do [którejs] godziny na pułzegarzu« (1): Aby żaden nie śmiał od siódméy do dziewiątéy godziny ná pułzegáru/ do Wárfzáwy ná móft więdzác *SarnStat* 17.

»do [którejs] godziny w noc« (1): y pyly v Mathífcha palyvcha afz do trzeczyey godziny wnocz *LibMal* 1554/185.

»do godziny przerzeczonej« (1): chcemy/ áby okróm náruźenia czyiéy íprawy álbo ízkody/ inych dni po nich blińkich tylko do gođziny przerzeczoney [*ad horam praedictam JanStat* 490] wńzyfcy y káždy z ofobná práwuiający fie [...] byli odpráwowáni. *SarnStat* 785.

»do tej gođziny« (1): czwartý dzień áż do tey gođziny byłem modláć fie gođziny dziewiętey wdomu íwem *BudNT Apoc* 10/31[30]. ~

»ku gođzinie« [zawsze z przydawką] (3):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (2): Thámże w Ratufzu będąc/ mieli nieiákie táiemne rozmowy z Cefárzem/ áż fie odwlokło ku trzynaſtey gođzinie *BielKron* 330; A gdy pothym wyfzedł iákoby ku trzeciey gođzinie/ vyrzał y drugye ná rynku próżno ítoiające *RejPos* 58 v.

Wyrażenie: »ku gođzinie południowej« (1): [*strona*] iefli ku ofátiecznéy gođzinie południowéy [*circa extremam horam meridiei JanStat* 490]/ gdy Sęđzia iuż będzie chciał wftác/ piérwſzy/ wtóry/ trzeći raz záwołána nie ítanie/ tedy niech będzie zdána. *SarnStat* 784. ~

»na gođzinę« [zawsze z przydawką] (6): Do kościoła niewiały raz wtydzień chodzą w piątek/ y to ofobno/ gdzie mężowie niebywáią/ ná iedną gođzinę w południe. *BielKron* 261.

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym [czego] (5); POiotr [!] pothym z lánem ífły do kościoła ná gođzinę modlienia fie dziewiętą. *Leop Act* 3/1 [*przekład tego samego tekstu LatHar* 302, *WujNT Act* 3/1, s. 407]; Piotr y Ian ś. chodźili ná Nonę/ álbo ná dziewiętą modlitwy gođzinę. *WujJud* 187; *LatHar* 302; *WujNT Act* 3/1, s. 407. ~

»o gođzinie« [zawsze z przydawką] (54):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (52): Ze krolyewa iey myłócz malzonka iego K. M. wielky piathek o czternaſtey gođzinye/ czerą na wńchitkich czlonczech zdrowa porodnicz íeft raczila. *LibLeg* 4/26; *LibMal* 1545/108v, 1548/138v, 141, 1551/158, 163; *MurzNT* 96; *Leop Ioann* 19/14; á záwždy o gođzinie dziewiętey zluđźmi nabożnymi brał pokarm w káſce á miłóci Bożey. *HistRzym* 123; *RejPos* 59 [2 r.], 242v; *BudNT Matth* 20/6, 9; *SkarŻyw* 393; Krzyknęli wńzyfcy o gođzinie trzeciey/ Nie chcemy dáley íwoich krzywd ćierpieći *ArtKanc* D9v, D11v, D13; *LatHar* 307, 308, 309, 701; *WujNT Matth* 20/3, 5, 6, *Act* 10/9, 30 (9); Ali o wtorey ábo o trzeciey gođzinie/ Iuż nie rad gościom będzie *KlonWor* 38. Cf Wyrażenia.

Wyrażenia: »o ktorej gođzinie« (1): A o ktorej gođzinye? / — / O dwunaſtey. *KromRozm I* P3.

»o [którejs] gođzinie na dzień« (6): potym o iedennaſtey gođzinie ná dzień náleźli iezioro roskóſzne *HistAl* H5v, K6v; *SkarŻyw* 277; *LatHar* 55, 306, 311.

»o [którejs] gođzinie w noc, w nocy« [*szyk 10 : 2*] (9 : 3): vkradla yey zloza wnoczy o ízyodmey gođzinye dwa worky pyenyedzi *LibMal* 1551/164v, 1548/141v [2 r.]; *HistAl* A4; *KrowObr* 186; a ták wnocy o wtorey gođzinie w noc przebrałfzy co godnieyſze/ vderzył ná część Tureckich namiothow *BielKron* 250, 405v, 417, 422v, 458v; O piérwſzey w noc gođzinie/ tám wńzytki vlíce/ Okná/ y dáchy pełne/ ganki/ y przecznice. Krol w Hátláfowey ízubce [...] iechał *StryjWjaz* B4v; *ActReg* 56.

»o [którejs] gođzinie na pułzegáru« (1): á do Rády ná mieyfcá íwé/ káždy áby o ólméy gođzinie ná pułzegáru áby [!] fie ítáwił. *SarnStat* 17.

»o godzinie po południu [którejs]« (1): LATá od Náródnienia Páńfkiego 1563. w Niedzielę blifká przed S. Ianem Krzćicielem/ o godzinie po południu piątey/ było zácmmienie Słoneczne bárzo ítráfzliwe *LeovPrzep A*.

»o tej a tej godzinie« (1): kto tu ítobá po trzy nocy rozmawiał/ otych á tych godzinách? *SkarŻyw 87*. ~

»od godziny« [zawsze z liczebnikiem porzqdkowym] (14): Od trzecié godziny/ áz do dziewięte robila: od dziwiáte [!] godziny/ zalię na modlitwę ílla *OpecŻyw 2v, 148v*; Zegar od pirwżey godziny do 24. tyle razow bije. *KłosAlg D2, D2v; Mqcz 330b, 507c; LatHar 309, 700; WujNT Matth 27/45, s. 121*.

~ *Wyrażenia*: »od [którejs] godziny dzienney« (1): A íze od pirwżey godziny dzienney wyraítały z ziemie/ áz do ízofthey godziny rofly bárzo wyfoko *HistAl K7*.

»od [którejs] godziny w noc« (2): od wthorey godziny w noc wykłádác y tháfzowác poczynáią. *BielKron 264; WujNT Act 23/23*. ~

»około godziny« [zawsze z liczebnikiem porzqdkowym] (11): *HistAl [13]*; Hora quasi septima, Około íiódmny godziny. *Mqcz 338d*; Hora quarta circiter attigit Britanniam, Około czwartey godziny wyechał w Angielskie Królewftwo. *Mqcz 440a; WujJud 187; WujNT Matth 27/46*.

~ *Wyrażenia*: »około [którejs] godziny na dzień« (5): *HistAl H5, 12; LatHar 55*; Ten widział íáwnie w widzeniu/ około dziewiętey godziny ná dzień [quasi hora diei nona]/ ániołá Bożego wchodzącego do íiebie *WujNT Act 10/3; SarnStat 1106*.

»około [którejs] godziny w noc« (1): Tertia ferre vigilia soluit Caesar, Około trzecié godziny w noc puścił íie Cefarz. *Mqcz 400b*. ~

»po godzinie« [zawsze z liczebnikiem porzqdkowym] (4): *HistAl K7*; kogo by po pierwżey godzinie náleżli wáfzdzá/ á kieścieńmi álbo knuczým bijá. *BielKron 430; SkarŻyw 393*.

~ *Wyrażenie*: »po [którejs] godzinie w noc« (1): á ízby ízli áz do Cefárey/ ktemu íiedmńdziefiát íeźdných/ y dwie ície drabow/ po trzeciéy godzinie wnoc [a tertia hora noctis] *BibRadz Act 23/23*. ~

w godzinę« [zawsze z przydawká] (5):

~ *W połączeniu z liczebnikiem porzqdkowym* (3): w pirwřchy wthorek po szwianthey Luciey wofzmanaítha godzyna kazdy ízných na placzw wíchrankw [...] biczy ma na ízwym konyw po gothowye *MetrKor 26/62v; LatHar 305, 713*.

Wyrażenie: »w pewne godziny« (2): W pewne godziny dzień/ nocy/ cíeniowi/ W pewne godziny noc zftępując dniowi/ Swiádczá íwym biegiem ták porzqdnie zgodnym/ Ze nie tráfunkiem świat ítánáł przygodnym. *SzarzRyt A3*. ~

»w godzinie« [z przydawká] (1): TLucźze miły Zegárze/ bo w káźdey godzinie/ Miałby íie káźdy baczyć/ íáko mu czás plynie. *RejZwierz 105v*.

3. Bliżej nieokreślony dłuższy lub krótszy odcinek czasowy; czas, pora, chwila, moment; hora *Mqcz (545)* : A namnieyřzey godziny ktorá tu zgubimy/ Iuź íey nie vgonimy/ y ták poginiemy. *RejWiz 190v, 41, 130v*; A pobrawíły pieniądze oných co byli przyiácháli ná tho áby íe kupowáli/ ze wífech ítron íe íćigáli: ále íie zás wroćili godziná przyćísnieni: bo íie tho dzieło przed Sobbotá *Leop 2.Mach 8/26; Mqcz 30b*; drudzy z blázny á pochlebćami niemáło godzin [multas horas] vtracáią *ModrzBaz*

13; *ActReg* 11; W on čás/ gdy bez porządku wżytko fię mieřzło/ A godzin y włafności fwoich nic nie miało *GrabowSet* E, F.

godzina czego (1): dnia áni ťwiátlá żadnego v nich nie mářz iedno noc przez cále trzy mieřące wřawicźnie tylko czáfu godziny południá tak fię troché ćiemności obiářni *BielKron* 295.

godzina czego [= *kiedy coř się dzieje*] (9): A gdy byla iuř godzina wieczérzē/ liádl za řtol s nimi Iezus mily *OpecŻyw* 89v; *SeklKat* D; ale mu powiedziała panna/ [...] iř nie byla godzina odpowiedzi boskiew *HistAl* D2v; *Leop Luc* 14/17; *OrzRozm* M4; Genethliacus Práktikars wedle godziny národzenia czyiego. alias Chaldaeus *Mqcz* 144a; *RejPos* 40v; *CzechRozm* 81v; *WujNT Apoc* 14/15.

godzina czemu (1): gdy przydzie godziná ťniadaniu/ przydź tu á iedz *BielKron* 53.

godzina czyja (5): *BielKom* D2 [2 r.]; Horis suis uti, Godźin řwych wżywáć/ to yeřt/ nieomiřzkkáwáć [!] pewnych řobie rozłóřonych czářów. *Mqcz* 510b; *RejPos* 110v, 180v.

cum inf (2): Iuřz nam čás godziná grzechow fię káiáći *SkarŻyw* 358 [*idem*] 358.

Ze zdaniem przydawkowym [w tym z zapowiednikami: *ta* (2), *řadna* (2), *ona* (1); *ktorej* (3), *aby* (1), *gdy* (1), *kiedy* (1), *w ktorą* (1)] (7): tako řadná godzina niecháy niebēdzie ktoreē by mu dzieki ij chwály niedzialál. *OpecŻyw* 64v; *BielŻyw* 32; *GórnDworz* Bb3v; A řadna godziná nie ieřt áby nędzny człek był od vpadku przeřpieczen *RejPos* 142v, 133; *ZawJeřt* 38; *GrabowSet* E4v.

Frazy: »godzina nadchodzi« (1): Vczynił bym tho bárzo rad/ ále iuř godziná obiádu nád chodzi *CzechRozm* 81v.

»godzina przejdzie« (1): IZař godziná przeydzie/ w ktorąbym ku tobie Gorzkim duchem nie weřtchnął/ o ráturek řobie *GrabowSet* E4v.

»godzina (prze)minęła« = *hora praeteriit Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (5): *MurzNT Matth* 14/15; Aby mu nie minęła iuř řadna godziná/ Iedno iřby záwřdy źarł/ práwie iáko řwiniá. *RejWiz* 169; *BudNT Matth* 14/15; *ZawJeřt* 38; *WujNT Matth* 14/15.

»przydzie (a. przyszła) godzina« = *facta est hora Vulg, PolAnt; venit hora Vulg* [szyk zmienny] (6): á gdy ona godzina przyřzła gdy był przyřzekł řtanáć, tedy on řtanął y řzedł do Dionifiuřa *BielŻyw* 30; *SeklKat* D; *BudNT Luc* 22/14; *LatHar* 716; Zápuř řierp troy á řni/ gdyř przyřzła godziná řęćia *WujNT Apoc* 14/15, *Luc* 22/14.

Zwrot: »godziny doczekać« (1): á ieřli on ieřt fářřerz iáko wiem: nie řyw go Boże moy/ áby tey godziny nie doczekał. *SkarŻyw* 390.

Wyrażenia: »długa godzina« (1): A tu przykłádem řwoim gdy fię řam modli/ y tákie mieyřce/ y táki nocny čás/ y tak długie godźiny ná modlitwę obiera: wielce iá nam záleca. *SkarKaz* 608a.

»dzisiejsza godzina« (1): ťczęřliwy czářie dźiřeyřzey godźiny Zechmy doczkáli poćieřzney nowiny *KmitaPsal* A2.

»kaźda godzina« (4): *RejPos* 110v, 180v; gdyř nie zliczona liczbá ieřt tych řeczy ná kaźdą godźinę przyřadáiácych/ ktore pędkiew rády potrzebuią *GórnRozm* M3v; *GostGosp* 66.

»szczęřna godzina« (1): ieřližeć řie tá řzczęřna godziná kiedy trefi/ iř przez wiáre řwoię [...] naydzyeř w řercu řwym tego to Kriřtuřa *RejPos* 275v.

»ta godzina« (6): *GórnDworz* Bb3v; *RejPos* 133, 275v; A tak przećći nie řzkodáć wáżyć tey godziny/ Bo y o řobie znadzieř [!] tám pewne nowiny. *RejZwierc* 29v; *SkarŻyw* 390; *GórnTroas* 39.

»wieczorna godzina« = *serotina hora Mącz*; *vespera hora Vulg* (3): á iuż była wieczorna godziná/ przyzędł do Bethániey z dwiemanáćie. *BibRadz Mar* 11/11; *Mącz* 389d; *WujNT Mar* 11/11.

»godzina wolna« [szyk 1 : 1] (2): *RejWiz* 140v; iż nigdy żadney godziny wolney nie mamy po włyzytek čás żywotá náłzego/ ábychmy práwie á w cále mogli záchować powinność íwą pánu bogu íwemu. *RejPos* 248.

»żadna godzina« (5): *OpecŻyw* 64v; *RejWiz* 169; iżby był tych Anyołów íwíetych á tych ítrożow ták mocnych nie poştánowił narodowi ludzkiemu/ nigdyby żadna godziná człowiekowi nędznemu bełpieczna nie byłá *RejPos* 331, 142v, 333.

Szeregi: »czas, (i) godzina« (5): ale mi yakosmi sprzotkv pyńfaly niewyiedzacz czosye [!] tam czas y godzina niesye baczeniv y rozvmowy tho yey m. porurvczami [!] *LibLeg* 11/43; *RejWiz* 140v; *KwiatKsiąż G*; *SkarŻyw* 358 [2 r.]. [*Ponadto przy innych szeregach 3 r.*].

»dzień i (albo, ani) godzina« [szyk 6 : 1] (7): *LibLeg* 11/41; *SeklKat* O, T2, T3; niemáłz tego iednego dnia/ tey iedney godziny/ kiedyby męłzczyzná zámilowawfzy/ nie był pilen iáko ieden pies drzwi tych/ ktore polubił *GórnDworz* Bb3v; *ZawJeft* 38; *GostGosp* 36.

W przen (1) : A wy godziny piękne/ tu íę zwiedźcie/Z tey rożey co dzień/ świeże wieńce plećcie. *KlonŻal* D2.

α. *W funkcji przysłówka*: »godziny« [*zawsze z przydawką*] (124) : O Panie Iezu Kríte íynu boga żywe⁸⁰/ ienżes godziny iutrzenne dlá mnie nędzne⁸⁰ grzéłńnego człowieka [...] bátz íe a ímutnym bytz ráczyles. *OpecŻyw* 101, 159v; *Vćieczkás* nam był záváłdy/ czáłow przepuńczonych/ Y ráunkiem w przykrościách/ godzin vtrapionych. *GrabowSet* E.

Ze zdaniem czasowym i przydawkowym [w tym z zapowiednikami: tej (4), każdej (1), onej (1); kiedy (3), gdy (2), ktorej (4)] (6): I náleżli Błogofławionego Fránciífká/ iż íe oney godziny národził/ kiedy ich mocy w piekle poruńzył. *KrowObr* 144v; To íeť zá ieden dziw nápiáno/ iż tey godziny gdy vmárl zgorzał páłac Papielki w Awinium *BielKron* 187, 166v; *BudBib Iudith* 9/1; Wrocił íę brát on/ y poznał ífz tey godziny zdrowá zořtálá/ ktorey ono słowo mowił Ekwiciuńz *SkarŻyw* 211; *ActReg* 113.

Wyrażenia: »jednej(że) godziny« = *w krótkim czasie, na krótki czas; una hora Vulg* (15): á za niewiełz iże drzewo wyfoko roćcie, á iedney godziny ie zetná á wykorzenia precz *BielŻyw* 105; *Leop Apoc* 17/12, 18/10; *RejAp* 150v [3 r.], 151, 151v, 157; *BudNT Apoc* 17/12; *LatHar* [249]; *WujNT Apoc* 18/17, 19; *WysKaz* 47; *SkarKaz* 383a.

»jednej godziny« = *równocześnie* (2): O milá panno wrotz íe do íwégo przybytku/ bychom iedneé godziny íyna z matką nie ítracili *OpecŻyw* 146v; *CzechRozm* 265.

»każdej (a. koźdej) godziny« = *omni hora Vulg* (24): *TarDuch* B6; Bo to vrząd náłz niewieści/ Dzyateczki rodić w boleści/ Káźdey godziny pilnowáć/ Kto ie chce dobrze wychowáć *BielKom* G3v, G; *LubPs* C3v; *KrowObr* 78v [2 r.], Ss3; *RejZwierz* 61v; ktory [*Jakub*] chwałę Bożá káźdey godziny co dáley to ízryzey miedzy Krześciánńtwem z bráciá fwoiá rozmnażáł. *BielKron* 139v, 166v, 178, 192, 195v, 219 (9); *BielSpr* 39, 51v, 76; *KochPieś* 35; *ArtKanc* A10; *GrabowSet* X3v; *WujNT* 1. *Cor* 15/30.

»ktorej((że)kolwiek) godziny« = *qua hora Vulg* (16): *RejKup* k7; bos obieczáł, iż ktorey godziny wełtchnie człowiek za grzechy, odpuńcińz íemu. *WróbŻołt* nn7v; *LubPs* D4; ktorey kolwiek godziny [*quacumque hora*] vńlyńfycie dzwięk trąby/ Pińćczáłki [...] pádniecie ná ziemię/ á daycie modłę

obrazowi złotemu którym sprawił? *Leop Dan* 3/15; *RejAp* 37v; *HistRzym* 93, 115; *RejPos* 64v, 344, 346; *RejPosWiecz*³ 98v; *KuczbKat* 85; *RejZwierc* 171; *WujNT Matth* 24/43, *Luc* 12/39; *SarnStat* 657.

»godziny nocnej« (1): podz femną godziny nocney á vkażęc ią *HistAl* A7v.

»onej(że) godziny« = *w tej samej chwili, zaraz potem; in illa hora Vulg, PolAnt; illa hora, (in) ipsa hora Vulg* (17): *KrowObr* 144v; *ONEyże* godziny przyłthąpili zwolennicy do IEZVłá/ mówiąc *Leop Matth* 18/1 [*idem*] AAA4v; *BibRadz Matth* 10/19; *LatHar* 694; *Oney* godziny (*marg*) *Onego* dnia ábo w on dzien. 3 L.K.G.S. (-) kto będzie ná dáchu/ á naczynie iego w domu; niechayże nie fchodzi brác ie *WujNT Luc* 17/31, *Matth* 10/19, 26/55, *Mar* 13/11, *Luc* 2/38, 7/21 (12).

»onej godziny« = *wtedy* (1): A iako doktor ofwiéztzony/ ij ijnłfy doktorowie nábożni mówią: Iże oné godziny bołtwo iego náłwiéłłé widziało wflytek obyczáy męki ij okrutnołtz ganiebne śmierci *OpecŻyw* 102.

»tej(że) godziny« = *w tej samej chwili; eadem hora PolAnt, Vulg; in ipsa hora PolAnt; in illa hora Vulg* (27): *OpecŻyw* 55, 133v, 168; *MurzNT Luc* 10/21, 24/33; bo iefli mu cíci á chwały nie daćie teyże godziny będziecie wrzuceni w piec ognia goraiącego *Leop Dan* 3/15, *Act* 22/13; *BielKron* 187, 306v; *RejPos* 28v, 111v; A moy Bóran bá fskoro przyłtał teyże godziny zołtał otwiernym v páná. *RejZwierc* 65; *BudBib Iudith* 9/1; *CzechRozm* 265; *SkarŻyw* 127, 211, 212, 286, 429, 463; *MWilKHist* K3; *CzechEp* 172; *ReszList* 164; *ActReg* 113; Y rzekł Iefus Rotmiftrzowi: Idź; á iákoś vwierzył niechci fię sítanie. Y ozdrowiał flugá teyże godziny. *WujNT Matth* 8/13, *Luc* 24/33, *Act* 22/13.

»tej(że) godziny« = *teraz; ex hae hora Vulg* [szyk 8 : 1] (9): czo my zapoczyechą dayełch gdy ya yvłch the godziny mułcha [!] vmrzecz, a boyą fzye. yłz dla grzechow mogych, bądą potąpyon *PowUrb* +; *OpecŻyw* 99; *PatKaz III* 123; *RejJóz* P6v; *HistAl* A6; *Leop Iudith* 6/6; Pánie Iezu Chryfte [...] tyś vłta lwom w iámie Dánielowey zawiązał/ wlpomofz mię godziny tey. *SkarŻyw* 187, 566; *LatHar* 591.

»godziny wieczornej« (3): *OpecŻyw* 90v; Iezu kthorys godziny wieczornej od Iozepha y od Nykodema z kzyża [!] był zięt. fmi. fie nad nami. *TarDuch* C6v; *HistAl* A7v.

»wszel(a)kiej godziny« [szyk 2 : 1] (3): *KrowObr* 177; *ArtKanc* N13; Myśli zefłzy żáłołne/ Co/ iáko głodne Hárpije/ y fprołne/ Dułżę mą trapią/ godziny wfzelákiey/ Stráchem *GrabowSet* L.

»żadnej godziny« (3): *OpecŻyw* 64; z drugiey ftrony Turcy fzturmowáli do obozu/ żadney godziny náłfzym odpoczynác niedáli *BielKron* 312v, 312v.

Szeregi: »godzin, czasow« (1): Potrzeb wfzelákich godźin/ czáfow przez Bórwierze y DOktory náznaczonych dodawáią/ według tego iáko czyiá choroba potrzebuie *ReszHoz* 118. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 2 r.*].

»[jakiego] dnia (a. na każdy dzień) i (abo) [jakiej] godziny« [szyk 4: 1] (5): Ná każdy dzyeń y káźdey godziny/ Przybiegáią żáłołne nowiny *BielKom* G; *KrowObr* 78v; By wđdy zaráz tey godziny ábo tego dnia zbył z siebie onych ták trudnych myłli/ á odpráwił tę rzecz *SkarŻyw* 286, 463; *SkarKaz* 383a. [*Ponadto przy innym szeregu 2 r.*].

»[jakiej] godziny, na [jakim] miejscu« [szyk 1 : 1] (2): bo iuz ná to flufłzny fpołob máią/ ták iż każdy pilen fwego vrzędú káźdey godziny ná káźdym mieyfcu. *BielSpr* 51v; *CzechRozm* 265.

»[jakiego] roku, (i) [jakiej] godziny« (2): Miłosćiwe láto Kryłtułowe kóźdego roku ftoi y kóźdey godziny. *KrowObr* 78v *marg* [*idem*] Ss3.

β. W funkcji przysłówka: »godzinę« (2) :

Wyrażenia: »godzinę w noc« (1): A bylo godzinie wnocz *LibMal* 1544/80.

»te godziny« (1): Zyi nam Pánie te godziny Ták iáko Phenix iedyny *KmitaPsal* A3v.

γ. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka:

»do godziny« [zawsze z przydawką] (13): A niechay siedzą przyfluchawáiąc fkarg po Mfzy náfzék/ áż do godziny obiedniék [ad horam prandii *Jan Stat* 291] *SarnStat* 324 [idem] 946, 968.

~ W charakterystycznych połączeniach: do godziny nieszpornej, obiedn(i)ej (2).

Wyrażenia: »do godziny w noc« (1): Thamze ydacz nadfchedl duv wolu pod Gayem wfzy [...] y od zaranku afch do godziny wnocz ftrzegł nanye wekrzu. *LibMal* 1551/163.

»do tej(że) godziny« (9): ij taką tam oboie wielką boleftz mieli/ ktoré nigdy iefćce byli nievczuli aż do téy godziny. *OpecŻyw* 137; *SeklKat* C3v, X; *BibRadz* 1.Cor 4/11; *BielKron* 251; *SkarŻyw* 115; *WujNT Act* 10/30, 1.Cor 4/11; *GoslCast* 15. ~

»na godzinę« (27):

~ Wyrażenia: »na godzinę jednę« = (na) krótko; in hora una *PolAnt*; una hora *Vulg* [szyk 1 : 1] (2): Tedy Dániel/ ktoremu imię Beltefzácár (ítał) zdumiawfzy fię iáko ná godzinę iednę *BudBib Dan* 4/19[16]; *WujNT Apoc* 17/12.

»na jednę godzinę« = równocześnie (1): ták ifz ná iednęfz fię práwie godzinę zefzli y Książę y kowal. *SkarŻyw* 165.

»ani na jednę godzinę« = ani trochę (1): yáko Páweł f. kyedy fáłfwi albo obłudni brácya chćyeli/ áby Titá był obrzázał/ nye wfłampil im áni ná yednę godzinę *KromRozm III* N4v.

»na każdą godzinę« (15): *ForCnR* C3; *GliczKsiąż* Cv; *Leop* 1.Cor 15/30; Omnibus horis, Ná każdą godzinę. *Mącz* 263c, 166d; *RejAp* 82v, 96v; *GórnDworz* Bb6v; *RejPos* 298, 342v; *SkarŻyw* 120, 399; chciał bym mu ná każdą godzinę powiedzić/ áby mię wpludry etc. całował. *ReszPrz* 48; *GórnRozm C*; *GostGosp* 132.

»na onę godzinę« (1): czytał y myślił w ten czás pod drzewem siedząc Náthánael. y dał mu tám Pan Bog ná onę godzinę wielką fkruchę *SkarŻyw* 383.

»na wszel(a)ką godzinę« [szyk 3 : 1] (4): *OpecŻyw* 19; Cnotá fwiętá á flawá pocćiwofcia wielką/ Ktora ie záfzdy zdo bi ná godzinę wfzelką. *RejWiz* 102v; *Zywifz*, chowáfz, y dáruielz/ á wfzem dobrym opátruiefz/ ná wfzeláką godzinę. *ArtKanc* T11v, L2v.

Szeregi: »na każdy czas i godzinę« (3): *GliczKsiąż* Cv; *SkarŻyw* 120; W káfzdy gmáchu ma bydź záfzdy chędożniuchno ná káfzdy czás/ y godzinę. *GostGosp* 132.

»na godzinę, (i) na dzień« = in horam et diem *Vulg* (4): Rozwiązáni fą tedy oni czterey Aniołowie zgotowáni ná godzinę/ y ná dzień [in horam (marg) et diem (-)]/ y ná miefiąc/ y ná rok/ áby pomordowáli trzećią część ludzi. *BibRadz Apoc* 9/15 [przekład teqo sameqo tekstu (3)] *RejAp* 81, 82v; *WujNT Apoc* 9/15.

»na każdą godzinę i na [jakims] miejscu« [szyk 1 : 1] (2): Ztą zbroią we dnie y wnocy/ y ná każdą godzinę/ y ná káfzdy mieyfcu chodzić małz *SkarŻyw* 399, 120. ~

»o godzinie« [zawsze z przydawką] (6): on Nazayuthrs o Nyełpornych godzinach vmarl. *LibMal* 1552/168; *ArtKanc* D11v; *LatHar* 312.

~ *W charakterystycznym połączeniu: o godzinie nieszpornej (3).*

Wyrażenia: »o tejże godzinie« = *o tej samej porze (2):* I rzekł Pan do Iozue: Nieboylie ich: Bo iutro oteyże godzinie [*hac eadem hora*]/ ia the wśyfłtkie dam ku zránieniu przed oblicznością ludu Ifráelłkiego *Leop Ios* 11/6; *SkarŻyw* 510.

»o tejże godzinie« = *równocześnie (1):* Y Wagá/ chočia ciemna/ króm znáku nie minie: Bo zniá Bootes włchodzi o téyże godzinie Arkturem roświécony *KochPhaen* 21. ~

»od godziny« [*zawsze z przydawką*] (21):

~ *Wyrażenia:* »od onej godziny« = *ex illa hora Vulg, PolAnt; ab illa hora PolAnt* [*szyk 10 : 1*] (11): *OpecŻyw* 148; Y vzdrowiona ieft oná niewiałthá od oney godziny. *Leop Matth* 9/22; *BibRadz Matth* 17/18[17]; *RejPos* 45v, 74; *BudNT Matth* 15/28; *LatHar* 735; *WujNT Matth* 9/22, 15/28, 17/18[17], *Ioann* 19/27.

»od tej (to) godziny« = *od chwili obecnej; ab hac hora JanStat (9):* Iuż od tychmiáłt/ tzuż od téy godziny/ nie będę pitz śwami s tego vrodzenia maczyczného *OpecŻyw* 93; Ia N. obrany Biłkup P. od tey tho godziny nápotym/ pośłufzny będę Świętemu Piotrowi/ y fwiéthey Apóstołłkíey Rzymłkíey łtolicy *KrowObr* 127v, 36, 128; *SkarŻyw* 189, 211, 392; *SarnStat* 41, 1095.

»od tejże godziny« = *od owego momentu (1):* Potym rzekł do zwolenniká: Oto mátká twoiá. Y od teyże godziny wzięł iá zwolennik zá fwoię. *Leop Ioann* 19/27. ~

»od godziny do godziny« = *przez dobę (12):* á ztey małci na fleytuch plałtrzyk vczynić/ [...] á to do tey rozpadliny włoż á niechaygo tam od godziny do godziny [!] *FalZioł* V 107; *ZapWar* 1534 nr 2410; ná oczyścienie vřtáwili wielki poft/ to ieft/ od godziny do godziny nic nie ieść áni pić *BielKron* 97, 68, 206v, 315v; *SienLek* 91, 124v, 125; ále ftrzelác bes przełtánia od godziny do godziny/ áby obegnáncy nie mogli potwierdzác murow ázby do gruntu vpádły *BielSpr* 75; Bo nie tylko Marćina tkáią do młyná: áby w dzień fwoy młynárzom robic nie dał: ále im pálce y cewy łamał/ iefliby fię robic od godziny do godziny ważyli *CzechEp* 83; *GostGosp* 62.

»około godziny« [*ze zdaniem przydawkowym*] (1): Sub horam pugnae, Około tey godziny/ którey fie mieli potykác. *Mącz* 425a.

»przez godzinę« (1):

~ *Szereg:* »przez godziny i chwile« (1): cokolwiek ia kiedy mam czynić/ mowić/ álbo myślic w dnie y w nocy/ przez godziny y chwile żywotá mego. *LatHar* 489. ~

»w godzinę« (27): Iezuła milégo w nieśłpóną godzinę s krzyża łeymowanijé. *OpecŻyw* 154; *OpecŻywSandR* nlb 5; Nie zázyąbyayże ciáłá/ też go názybt nie pal/ [...] Włzákoż w łłufzná godzinę day mu odpoczynać *RejWiz* 62; *LatHar* 312.

~ *w godzinę czego (4):* *MurzNT Luc* 1/10; *Leop Luc* 1/10; *LatHar* 686; Y połłal łługę łwego/ w godzinę wieczery [*hora cenae*] *WujNT Luc* 14/17.

W charakterystycznych połączeniach: w godzinę nieszporną (3), słuszną, wieczery.

Wyrażenia: »w bożą godzinę« = *szczęśliwie, pomyślnie (1):* Iedź gdzieś vmyślił/ iedź w Bożą godzinę Cnotliwy źiemku *KlonFlis* D4v.

peryfr. »w godzinę chłodną« = *rano (1):* Gdy lecie: tedy w godzinę chłodną/ to ieft gdy flończe włchodzi/ możelz puścić *FalZioł* V 61v.

»w dobrą godzinę« (6): Bene auspicari aliquid. W dobrą godzinę co począć czynić. *Mącz* 21d; *WŚiáday* z dobrym sercem/ ó królu cnotliwy/ Y w dobrą godzinę/ ná fwóy koń chętny *KochPs* 28, 61; *KochEpit* A2v; *KochPam* 82; *WyprPl* C4.

»w jedną godzinę« = *w krótkim czasie* (1): Biádá/ biádá/ miáfto ono wielkie Bábilonia/ miáfto ono mocne: iż w iedną godzinę [una hora] przyłzedł łąd twoy. *WujNT Apoc* 18/10.

»w jedną godzinę« = *równocześnie* (1): W piątki w iedną godzinę wzyfscy iedzą/ bo ieden chodźi od domu do domu tłukąc kiycem we drzwi wołaiąc *BielKron* 464v.

»w każdą godzinę« (1): Zwłáfczáz iż ná to mieyfce/ iuż lie Fraucymer toczy/ Ktory w káżdą godzinę/ cóś dziwnego kroczy. *PaxLiz* D2.

»w onę godzinę« (3): *MurzNT Matth* 18/1; *Leop Luc* 1/10; W Onę godzinę [in illa hora] przyłzli do Iełufá vczniowie/ mowiąc *WujNT Matth* 18/1.

»w szczęsną godzinę« (1): A ty/ o pánie/ rácz wnidź do fwégo pokóia/ W łzczęfną godzinę rácz wnidź ty/ y Arká twoia. *KochPs* 195.

»w(e) złą godzinę« (2): Thák Rurał nyeborak we złą godzinę był przyjechał ná Syiem. *GliczKsiqż* 12; *Mącz* 120a.

Szeregi: »w czas, (i) w godzinę« (3): A gdy to łobie w czás y w godzinę przełtrzeże/ będzie pytał ná Práwie. *GroicPorz* vv, v; *Infauste*, et *Infeliciter* idem. Nie w dobry czás w złą godzinę. *Mącz* 120a.

»w godziny i momenty« = *zawsze* (1): ábyś raczył łtrzedz tego wzyfłtkiego/ we dnie y w nocy/ w godziny y momenty. *LatHar* 18. ~

»w godzinie« [zawsze z przydawką] (6):

~ *Wyrażenia*: »w każdej godzinie« (2): Zyły nie/ twoy gniew/ zrownał páięczynie/ Wždy piozno/ ácz łchnie człek/ w káżdey godzinie *GrabowSet* Q3, K4v.

»w onej godzinie« (2): *BudNT Matth* 26/55; A w onej godzinie [in illa hora] sftáło się wielkie trzęśienie łiemie *WujNT Apoc* 11/13.

»w teyże godzinie« = *natychmiast* (1): gdyż Piotr w teyże godzinie po wyznániu/ od páná łzátánem názwán *NiemObr* 33.

»we wszelakiej godzinie« (1): Podź że iuż teraz do mnie/ łercá ma ochłodo/ We włzelákiey godzinie/ ma pewną [!] ozdobo. *PaxLiz* Dv. ~

»za godzinami« [z przydawką] (1): Czemu się przyiaciele y łudzy przypátruiąc/ vprošili áby zá łátwieyłzemi godzinámi/ łiftow álbo kart kilkánaście Dozoru domowego nápiłác kazał *GostGospSieb* +3v.

a. *Czas, kiedy dzieje się coś waźnego* (228) : Othoż łlyfzyłz iż ie obiecuię mocno záchowác y łtrzedz ich czáfu nárołfłzey godziny/ kthora ma przyśc ná wzyfłthek łwiát łtráłznego á łpráwiedliwego łádu iego. *RejAp* 40; Thedy on rycerz gdyż był pułzczon do łwá: bárzo się bał czekaiąc godziny rychłoliby był rołtárgan od łwá. *HistRzym* [118]; *SkarŻyw* 383.

godzina czego (26): gdy się przyblizál czás ij godzina boźego narodzeniá/ powłtala panna z wielkie radołcij *OpecŻyw* 15, 104; *PatKaz II* 56v; *RejAp* 119v; *BudNT Cc7v marg*; *CzechEp* 239; *GrabowSet S*; *LatHar* 643; ia też łiebie záchowam od godziny pokułzenia [ab hora tentationis]/ ktora przyśc

ma ná wżytek świát kuścić miefzkáiące ná ziemi. *WujNT Apoc 3/10*, s. 354, *Apoc 14/7*, Bbbbbb4v; *SiebRozmysł [A4]v*. Cf »godzina śmierci«.

godzina czyja (26): OpecŻyw 75v, 91, 106v, 172v; A nigd go niepojmał/ Bo była iefzcze nieprzyfzła godzina iego. MurzNT Ioann 8/20 [przekład tego samego tekstu OpecŻyw 75v, Leop ZZ, WujNT Ioann 8/20]; KrowObr 154; Leop ZZ; RejAp 125; gdyż widzifz iż czás twoy záfwsze ftoi przed oczymá twoimi/ á niewiefz ktorey godziny przypádnie tobie obiecána godziná twoiá. RejPos 6v; Niewiáfťá gdy rodzi/ wielką boleść ma/ iż przyfzłá godziná iey [bibl.] RejPos 125v [przekład tego samego tekstu CzechEp 23, WujNT Ioann 16/21], 6, 41v; kłófie mój iedyny/ Iefzcześ mi fye był niezftał/ á ia twéy godziny Nieczekáiąc/ znowu cię w fmutną ziemię fieię KochTr 12; CzechEp 23; NiemObr 64; ArtKanc S4; LatHar 720 [2 r.]; WujNT Luc 22/53, s. 308, 310, Ioann 7/30, 8/20, 13/1, 16/21; Swiátá godziná ofťátnia iáko fie ma rozumieć SkarKaz Oooo2c.

cum inf (1): A Apoftoł Poweł [!] święty nas w tym przefttrzega/ mowiąc: Wiedząc ten czás/ że iuż nam czás y godzina powftác ze fnu. WerGość 267.

Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym [w tym z odpowiednikiem: ta (4); aby (10), gdy (9), kiedy (6), ktorej (6), w którą (5), że (4), iż (2)] (42): LibLeg 7/98v; OpecŻyw 50 [2 r.], 104v, 163v, 172v; KrowObr 23, 237v; RejAp 34, 125; Zbożna to godziná byłá ktoreiem dał zapłátę zá nię. HistRzym 58v; RejPos 61, 146v; RejPosWiecz³ 99v; GrzegŚm 7 [2 r.]; RejZwierc 166; BielSpr 76; BiałKaz Ev; BudNT Ioann 5/25, 28, 16/2; CzechEp 22; IAnie/ ciérp iáko mozełz: przydzie tá godziná/ Ze ludziom złym będzie fwa zapłácona winá. KochFr 102; WerGość 231; LatHar 54, 591; WujNT Matth 25/13, Ioann 4/21, 23, 5/25, 28 (11); WysKaz)(2v; O fczęśliwa godzino/ w którą fie rodziłá SiebRozmysł L; Boś ty rzekł: Teraz ieft godziná/ áby vmárli flucháli głofu Syná Bożego/ á ktorzy wflýfzłá/ ożyją. SkarKaz 387b; PaxLiz C3v.

Frazy: »odeszła, przeminęła godzina« = transit hora Vulg, PolAnt [szyk zmienny] (3 : 1): vpadł ná ziemię/ y modliłfie: iefliżeby mogło być/ áby odeflá od niego godziná/ y rzekł: Abbá/ Oycze/ wflýftkie rzeczy tobie fá moźne: przenieśze ten kielich odemnie Leop Mar 14/35 [przekład tego samego tekstu (3)] BibRadz Mar 14/35; LatHar 707; WujNT Mar 14/35.

»przybliża się godzina« [szyk zmienny] (7): OpecŻyw 15, 100, 104, 104v; LatHar 648, 693; oto przybliżyłá fie godziná [appropinquavit hora]/ á fyn człowieczy będzie dan w ręce grzełznikow. WujNT Matth 26/45 [przekład tego samego tekstu OpecŻyw 104v, LatHar 693].

»przy(j)dzie (a. przyszła, a. ma przyść, a. idzie), przychodzi godzina« = venit hora Vulg, PolAnt; hora est iam Vulg [szyk zmienny] (52 : 6): LibLeg 7/98v; OpecŻyw 50 [2r.], 51v, 75v, 91, 163v, 172v; MurzNT Ioann 8/20, 17/1; KrowObr 23, 154, 237v; Leop Mar 14/41, ZZ; BibRadz Mar 14/41; RejAp 119v, 125; RejPos 41, 125; GrzegŚm 7 [2 r.]; BiałKaz Ev; BudNT Ioann 5/25, 28, 16/2, 4; CzechRozm 230; CzechEp 22, 23, 239, 270; KochTr 102; Pánowie towarzýfze/ niechcę od was zá zapłátę pieniędzy [...] tylko wáfzey krwi wáfneý/ dofyćieście mi wiernie flúżyli/ iuż teraz przyfzłá godziná/ ábyście wzięli zapłátę zá grzechy wáfze. WerGość 231; GórnTroas 57; Nie iż świát mey ftráty Chcąc; w tyfiąc zdrad ieft vzbroidony; Ani/ że ma przyść ofťátnia godziná/ Zywoť mi brzydźi GrabowSet H4v; O Oycze fprawiedliwy/ y záfwsdy chwálebný/ przyfzłá godziná/ áby był doświadczony flugá twoy. LatHar 591, 591; WujNT Mar 14/41, Ioann 2/4, s. 310, Ioann 4/21, 23 (20).

Zwrot: »nie wiedzieć godziny, o godzinie; wiedzieć godzinę; godzina nie jest wiadoma« = *de hora nescire Vulg, PolAnt; nescire horam Vulg* [szyk zmienny] (20 : 3; 1; 1): *SeklWyzn e2v; SeklKat R; HistAl B6v; MurzNT Mar 13/32; BielKom B4; LeovPrzep K; Ale iefli fie nie obudził/ przypadnę ná cię iáko złodzyey/ á nie będyełz wiedział godziny kiedy do ciebie przydę. RejAp 34, 90v, 96v; RejPos 6v, 7v [2 r.], 40, 146v, 340, 340v; RejPosWiecz³ 99v; RejZwierc 166; BielSpr 76; LatHar 51; Dzień on y godziná nikomu nie ieft wiadoma. WujNT Yyyyy3, Matth 24/36, 25/13, Mar 13/32; WysKaz 47.*

Wyrażenia: »dobra godzina« (1): GDzieśkolwiek ieft/ Bożec pošli dobrą godzinę *KochPieś 9.*

»(nie)szczęсна (*a. szczęśliwa*) godzina« (9): O yakofz żądlyuye oczekauał fyneon oney łczyłney godziny wktorą by mu rzeczono oglądáy tą panną która porodzyłá zbauyczyela łzwyata *PatKaz II 62, 56v; RejJóz P8; HistRzym 45; ArtKanc R17v; O niezczęlna godzino coś mnie w świat wydała/ Czemuś nie rádniey z mátki do grobu podála? GrabowSet A4v; SiebRozmyśl L; PaxLiz C3v, E3.*

»ona godzina« [szyk 4 : 1] (5): *PatKaz II 62; BibRadz Mar 14/35; RejAp 41; WujNT Mar 14/35; A niech pocznę dziś vmierác Pánie BOże moy/ pierwey grzechom y fwey woli y namiętnościom moim: á potym y świátu/ ktorego blizki náftępuie koniec y czas bárzo niepewny: áby mię oná godziná nie náłzła iáko złodzyey/ nád czekánie y czuyność potrzebná. SkarKaz 423b.*

»ostateczna (*a. ostatnia jest*) godzina« = *według Biblii okres od przyjścia Chrystusa do końca świata; novissima hora Vulg* [szyk 10 : 1] (11): *iż pímu ś. nie wierzy/ ktore iuż ty włzytki látá od národzenia Mefyalfzowego/ ábo od poštánowienia prze zeń od Bogá nowego przymierza/ názywa oftáteczną godziná/ y fkończeniem wiekow/ á nie czálem tylko oftátecznym. CzechEp 354, 351 [3 r.], 353 [2 r.], 354 [2 r.]; Synaczkowie/ oftátecznac ieft godziná: a iákościé łyłzeli iż Antychrift idzie: teraz wiele Antychriftow náftáło. fkdá wiemy/ iż ieft oftátnia godziná. WujNT 1.Ioann 2/18 [przekład tego samego tekstu CzechEp 351, 353]; SkarKaz Oooo2c.*

peryfr. »ostatnia (*a. ostateczna*) godzina« = *śmierć* [szyk 3 : 2] (5): *Rzekł mu Serapis/ dobra rzecz ieft y krom bolełci oftátney godziny nie wiedzieć HistAl B6v; Ci tefz łáfk w rękach fwoich nietrzymáią/ ktorzy fie tu na fwiećie ná długie mięłfkánie funduią/ ná fmierec y ná godzinę oftátetzną/ rzadko álbo nigdy/ niewfpomináią. KrowObr 186v; RejAp 41; GrabowSet H4v; WysKaz 3.*

»godzina śmierci, śmiertelna« (13 : 1): *ktory koly czlowek czcze albo fzlifchy czyłz [!] thy modlitwi themu bądye włzyawyona godzyna łzmyerczy yego. PowUrb +4v; OpecŻyw 51v; SeklWyzn e2v; KrowObr 155v; RejAp 96v; SkarJedn 326; Godziná śmiertelna minác mię nie mogła WisznTr 31; LatHar 648; WujNT 292; WysKaz)?(2v; O mój namilfzy Pánie/ vczyńże téz taką łáfkę zemną czáfu godziny śmierci moiéy SiebRozmyśl D4v, Ev, K, Kv.*

»ta godzina« (12): *OpecŻyw 50, 163v; PatKaz II 56v; RejAp 90v; RejPos 7v, 146v; CzechEp 22, 354; KochFr 102; Oycze/ záchoway mię od tey godziny. Lećiem dla tego (marg) to ieft, ábych vmárl. (-) przyłzedł ná tę godzinę. WujNT Ioann 12/27, Ioann 16/4.*

»zła godzina« (1): *Ia w tym winná nie będe; zła przyłzła godziná: Zkąd przyczyná złego ieft/ tám zołtawá winá. GórnTroas 57.*

»złożona godzina« (1): *Boć yfcie pewná nowyna Zecz iuż złożona godzyna. Sktoram ieft do cziebie pošlan RejKup e6v.*

Szeregi: »chwila i godzina« (1): rácz ták ípráwíc ferce moie/ ábym częłto fię ná onę óftátieczną żywotá niego chwilę/ y godzinę ogládał *LatHar* 639.

»czas, (i, ani, abo) godzina (i lato)« [szyk 17 : 2] (19): *OpecŻyw* 15, 51v, 104; Iż ma bog kazdemu zyawyć. Y czas ímierczy y godzinę *RejKup* 15; *HistAl* B6v; A bez weści [!] íchodziemy/ z omylnego íwiatá/ Nie wiedząc pewnie czáłu/ godziny y látá. *BielKom* B4; *RejAp* 90v, 96v; *RejPos* 6v, 7v [2 r.], 40, 340; *RejPosWiecz*³ 99v; *BielSpr* 76; *NiemObr* 64; *WerGość* 267; *LatHar* 648; *WujNT* 310. [Ponadto przy innym szeregu 1 r.].

»(ani) dzień ani (i, abo) godzina« (13): *SeklWyzn* e2v; *SeklKat* R; *MurzNT Mar* 13/32; Aczkolwiekí tego przyścia [*Chrystusa*] íam Pan Bog wie rok/ dzień/ y godzinę *LeovPrzep* [K]; *RejPos* 340v; ábychmy vítáwicznie záwždy ku tey potrzebie gotowi byli/ gdyż niewiemy nie tylko dnia ále y godziny/ kiedy ná nas z nieobaczká íáko złodziey przypáść ma. *RejZwierc* 166; *LatHar* 51; *WujNT Matth* 24/36, 25/13, *Mar* 13/32, *Yyyyy*3; *WysKaz* 3, 47.

α. *W funkcji przysłówka*: »godziny« [zawsze z przydawką] (26) :

godziny czego (4): ktorzy Plánety zwierfchnie we Lwie známieniu godziny národzenia íwego mieli *LeovPrzep* Dv. Cf »godziny śmierci«.

Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym [w tym z odpowiednikami: tej (2), onej (1); gdy (1), ktorej (1), skoro (1)] (3): Iż oney godziny íkoro fię ná íwiat národził/ nátychmiałt wízyftki Dijabły w piekle zburzył *KrowObr* 144v; *RejPos* 341; Y wy gotowi bądźcie: bo tey godziny ktorey fię nie domniemaćie [*qua hora non putatis*]/ Syn człowieczy przyidzie. *WujNT Luc* 12/40.

Wyrażenia: »ktorej godziny« (12): gdyż nigdy nie wiemy kiedy á ktorey godziny ma przypáść ná nas to záwołánie náłze. *RejPos* 258v, 6v, 7v, 61, 248v, 342, 344, *Ooo*4v; *RejZwierc* 171; Czuyćiefz tedy: ábowiem niewiećie ktorey godziny [*qua hora*] wáłz Pan przyidzie. *WujNT Matth* 24/42, *Matth* 24/44, *Apoc* 3/3.

»onej godziny« (3): *KrowObr* 144v; *RejAp* 40; Páнно wielebna/ á tegoż Sędźiego Mátko: Nádzieio człeká vpáđłego/ Ty/ Syná íwego gniew/ oney godziny Błagay: y ty próś by odpuścił winy. *GrabowSet* X4.

peryfr. »ostatniej (a. ostatecznej) godziny« = *przy zgonie* [szyk 5 : 1] (6): *PatKaz II* 81v; *MurzHist* O4v; Day o ítatniey godziny/ níż fię z íwiatem rozłáczymy/ w tobie vfanie *SeklPieś* 15v; Wípomółz nas godziny óftátetzney. *KrowObr* 176; *SkarŻyw* 4; *ArtKanc* M19v.

»godziny śmierci« (3): *PatKaz II* 81v; Mária mátko [...] thy nas od nieprzyacielá záłztzyć/ y godziny ímierci przyimi *KrowObr* 164v, 162v.

»tej godziny« (2): Iż niechcę o was nic wiedzyeć/ bofcie nie czuły/ [...] ánićie były pilny tey godziny/ gdy was miano powołać na ty gody íwięte *RejPos* 341; *WujNT Luc* 12/40.

β. *Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka* (46) :

»do godziny« [zawsze z przydawką] (4):

~ *do godziny czego* (2): Papieżowi powiádáli íż przed śmierciá iego/ od piątku afz do godziny ześcia/ widzieli nadedrzwiámi komorki iego/ krzyż złoty na íamym powietrzu wíżący. *SkarŻyw* [474]. Cf »do godziny śmierci«.

do godziny czyjej (1): oto biegamy za światem a za niewolniki jego/ którzy toż mają co y my iedno do nędzney godziny fwey *RejPos* 316v.

Wyrażenia: peryfr. »do ostatniej godziny« = *do śmierci* (1): prośzę tedy/ abyście mi posłuszeństwo wierne zachowali/ [...] gdzie trzeba radzili/ gdzie trzeba/ ręką czynili do ostatniej godziny *BielKron* 244v.

»do godziny śmierci« (1): ieficze przez mały czas będę s wami/ tzuś aliz do godziny śmierci moie *OpecŻyw* 95. ~

»na godzinę« [zawsze z przydawką] (5):

~ *Wyrażenia:* »na onę godzinę« (4): Czekałem cię Panie kiedy mię zwołałz: myśleć lię ochotnie odezwąć: aby mię na onę godzinę nic nie trzymało/ ani przefzkadzało do wyłzcia z ciała tego *SkarKaz* 553a,)(2, 423a [2 r.].

»na tę godzinę« (1): Pragnąłbych Anyoła coby mię pośiłał y bronił y prowadził. Służę mu teraz/ a na tę go sobie godzinę zamawiaiy y iednay. *SkarKaz* 423a. ~

»od godziny [czego]« (5):

~ *W połączeniu z liczebnikiem porządkowym* (2): bo aczkoli miły Iezus był błogosławiony od piwéy godziny jego nświętłégo poczęcia ilé ku dułly/ wfakoz podług ciała był podróżnik przed fwym zmártwy wftanijm *OpecŻyw* 93v; *RejPs* 198.

Wyrażenia: »od onej godziny« (1): przeto iżeś chował słowá ćirpliwości moiey/ a ia też ciebie zachowam od oney godziny pokuszania twego *RejAp* 39v.

»od tej godziny« (2): *PatKaz II* 75; Czwarthy przyuyley wzyła yłz od tey godziny narodenya dana yey byla stroza anyelka *PatKaz III* 114v. ~

»przy godzinie [czego]« (1):

~ *Wyrażenie:* »przy godzinie śmierci« (1): iaka na ten czas/ przy godzinie śmierci moiey/ pądnie boiaźń na dużę moię: iefli nie będzie łalki a miłosierdzia jego świętego? *SiebRozmyśl* 12. ~

»w godzinę« (30):

~ *Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym* [w tym z odpowiednikiem: w onę (3); gdy (2), w którą (1)] (3): któraś dla mnie bárzo mizernego ćierpieć raczył na krzyżu/ a zwłazczá w onę godzinę gdy dużá twoiá przenaślachetnieyła z błogosławionego ciała twego wyłza *LatHar* 280; Prośzę cię przez onę świętą y niewymowną radość/ którą rozradował lię duch twoy/ w onę godzinę/ w którą cię potkało zwiáftowanie Gábryelá Archányoła *LatHar* 487; *SkarKaz* 422b.

Wyrażenia: »w onę godzinę« (5): *RejAp* 40; *LatHar* 143, 280, 487; Coby rad widział w onę godzinę gdy końć poczniefz/ to teraz obmyślay y wykonyway. *SkarKaz* 422b.

»w ostateczną (a. ostatnią) godzinę [czego]« (5): *PatKaz II* 84v; rátoy mię w onę ostateczną godzinę śmierci moiey *LatHar* 643, 29, 300; żeby ábo nawrocenie fwe miał odkłádać na godzinę śmierci/ ábo sobie obiecować łalkę Bożą w ostateczną godzinę żywota fwoiego *WujNT* 292.

»w srogą godzinę« (1): Othoż słyzylz iz niewiernikom [...] powiedział/ iz tu krotkie a márne dokończenie ich/ a w onę srogą godzinę [...] obiecał im iz będą biegáć/ wołać [...] do gor aby ie okryły przed srogością dnia onego *RejAp* 40.

»w straszliwą godzinę« (1): day mi to [...] / ábym w onę łtráfzliwą godzinę / náłazł miłóšierdzie *LatHar* 143.

»w godzinę śmierci« (19): od złošcywego nyeprijacyelya obroń myá wgodzyna łmyercy wzowy myá *BierRaj* 20v; *PatKaz II* 84v; *PatKaz III* 91; Teštáment Iozephá Pátryárchy Cárogrockiego Grekom wšytkim práwie w godzinę śmierci piány. *SkarJedn* 294, 295; *LatHar* 7, 8, 29, 39, 48 (14).

Szeregi: »w godzinę, w czas« (1): A ty dwa džiały przyšły przed Bogá w godzinę / w czás / y w dzień łádu ktory miał vczynić miedzy wšzemi narody [*in statutum ex illo iam tempore diem coram Deo universis gentibus*]. *BibRadz Esth* 10/11.

»w dzień i w godzinę« = *in die et (in) hora PolAnt, Vulg* (3): Przyidzie pan łługi onego wdzień ktorego nie mniema / y wgodzinę ktorey niewie *BudNT Matth* 24/50 [*przekład tego samego tekstu* (2)] *WujNT Matth* 24/50 *Luc* 12/46. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*].

»na ktorym miejscu i w którą godzinę« (1): bo co dáley to bližey ku łmierci idziemy / á o niey áni wiemy áni myšlimy gdzie nas zdibáć á zálkoczyć ma / y ná ktorym mieyšcu / y w którą godzinę *RejZwierc* 170v. ~

»w godzinie« (1):

~ *Wyrażenie*: »w onej godzinie« (1): Kto łtanie w oney łtráfzliwey potrzebie / Co šwiat odnowi / odmiánę da w niebie? W oney godzinie / pełney trwog / tešknice *GrabowSet* X4. ~

4. *Okrešłone przepisami liturgicznymi brewiarzowe modlitwy kapłańskie, odmawiane w Košciele katolickim w okrešłonych godzinach [tylko pl]; preces horariae Murm, Mymer¹, BartBydż; horae Cn* (49) : *Murm* 128; *Mymer¹* 8; *BielKron* 164; Lecż przy Mšzey šwiętey y ná inšzych Godžinách / łłufźnie tylko tych ięzykow vzywamy / ktore ošobliwie Pan Chrištus ná Tytule Krzyžá łwego pošwięcić / y Košciółowi zálécić raczył *WujJud* 182; Nigdy iutrzniey y innych godzin / y Mšzey przez cały łwoy żywot nie omięšzkáá / okrom niemocy. *SkarŻyw* 161; *LatHar* 106 *marg*, 302.

Zwroty: »godziny mowić (a. mawiać)« [*szyk zmienny*] (4): Czałem nam y łwieczky gałył Gdys my godziny mawiali *RejKup* cc4v, Cc; A łá ludzie tego łwiátá / ktorzy dármu chleb iedzą nic nietzynią / [...] rołkošzy płodzą / godziny niewiem iákie mowią *KrowObr* 36v; *LatHar* 507.

»špiewać godziny; špiewanie godzin« (1; 1): Był ten šwięty / w modlitwie / w špiewaniu godzin / w płalmach [...] y podnołženim myšli do Pána Bogá nieprzerobiony. *SkarŻyw* 471, 507.

Wyrażenia: »dzienne godziny« (1): czytał / špiewał / dzienne y nocne godziny / igrzyłk fię y zábaw młodzińškich wiárował. *SkarŻyw* 507.

»godziny kapłańskie, księže« (2 : 2): *Preces horariae, godziny caplanskye BartBydż* 121; O Modlitwách Zborowych / o špiewaniu y o Godžinách Košcielnych álbo Kšięžych. *WujJud* B6v [*idem*] 183, *SkarŻyw* 412.

»godziny košcielne« [*szyk 11 : 2*] (13): Ten płalm prze wielkoć iego ielt ná częłci rozdzielony / á bywa mowion wgodzinach košcielnych *RejPs* 174v; *WujJud* B6v, 183, 186v *marg*, Mmv, Mm6v; *WujJudConf* 186v; Ná tym mieyšcu przez długi czás / ná godziny košcielne / iutrznia / niełzpor / Tertię / Sextę Nonę / łłychana byłá dziwna muzyká y špiewanie chwałacych Bogá *SkarŻyw* 179; *LatHar* 302 [3 r.], 507, Aaa7v.

»nocne godziny« (1): *SkarŻyw* 507 *cf* »dzienne godziny«.

Szereg: »godziny, (albo, i) pacierze« [szyk 4 : 2] (6): *SeklKat* F3v; *WujJud* 187v; Godziny kościelne albo Pacierze Księży/ które zową *horas Canonicas*, to ieft porządzone ná czály y ná godziny pewne Pacierze/ które Papieżnicy śpiewaią łobie/ albo mowią/ nie były znaiome onemu Kościołowi Bożemu pirwżemu. *WujJudConf* 186v, 187v; *SkarŻyw* 575; *LatHar* 507.

a. *Modlitwy z nabożeństwem do Marii Panny* (18) :

Zestawienie: »Panny Maryjej godziny« (1): Nád póspolite modlenie godzin kápłáńkich/ Panny Máryey godziny/ siedm pńálmow y zá vmárłe przydawał *SkarŻyw* 412.

α. *Zbiór modlitw do Marii Panny* (17) :

Zestawienie: »Rzymskie godziny Panny Maryjej« [szyk *zmienny*] (17): Małz o nim modlitwę w ízofitym rozdzieleniu: ábo tę zmw z Godzin P. Már. Rzymfkich. *LatHar* 12, 21 *marg*, 24 *marg*, 41 *marg*, 50 *marg*, 54 *marg* (17).

Synonim: **3.** *czas.*